Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...ай 1921 оной ...ин 21-һээ гарана | № 254 (15877) | 1981 оной ноябриин 5, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй

У К А З

НҮХЭР И. Б. БОРСОЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын комсомолой, партийна болон совет органуудай хүтэлбэрилхы түшаалнуудта аша үрэтэйгөөр ажаллаһанайнь түлөө, түрэһөөр 70 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Львовско хүдөө ажахын институтай доцент Борсоев Илья Бузинаевичые Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Советүүдэй байшан.
1981 оной ноябриин 3.

Л. И. Брежневэй социалис оронуудай Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай ЦК-нуудай секретарьнарай зүблөөндэ хабаадагшадтай уулзалга

...ПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-...ерховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев социалис оронуудаа...аха дүү партинуудай ...удай улаасхоорондын ...ө үзэл сурталай асуулгуудаар секретарьнарай ...өндэ хабаадагшадтай ...ирин 4-дэ Кремльдэ ...абба.

...улзалгада БКП-гэй ЦК-...Политбюрогой гэшүүн, ...гэй ЦК-гай секретарь ...илов, БКП-гэй ЦК-гай ...арьнар Д. Станишев, ...михайлов, ВСРП-гэй ЦК-...Политбюрогой гэшүүн, ...П-гэй ЦК-гай секретарь ...ари, ВСРП-гэй ЦК-гай ...етарь А. Денеш, КПВ-...ЦК-гай Политбюрогой ...н, КПВ-гэй ЦК-гай ...етарь Нгуен Зуй Чинь, ...-гэй ЦК-гай Политбюрогой ...гэшүүд. СЕПГ-гэй ...й секретарьнар К. Хагер, Г. Аксен, Н. Герман, ...ы Коммунис партинин ...й Политбюрогой гэшүүн, кандидат. Кубын ...унис партинин ЦК-гай ...арьнай гэшүүн А. Перес, НРПЛ-эй ЦК-гай гэшүүн Ч. Дуонгбутди, МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНРП-гэй ЦК-гай секретарь Д. Гомбожав, МНРП-гэй ЦК-гай секретарь Г. Адья, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, ПОРП-ын ЦК-гай секретарьнар С. Ольшовский, Ю. Чирек, ПОРП-ын ЦК-гай секретарь М. Ожеховский, РКП-гэй ЦК-гай Политисполкомой гэшүүндэ кандидат, РКП-гэй ЦК-гай секретарь П. Енаке, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнар М. В. Зимянин, К. В. Русаков, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь В. Биляк, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарьнар И. Гавлич, Я. Фойтик гэгшэд хабаадаба.

Уулзалгын үедэ Л. И. Брежнев улаасхоорондын байдалай шахардуу болоһон үедэ социалис оронуудай урда, табигдаһан шухала асуудалнуудта тогтобо.

Мүнөөдэр улаасхоорондын оршондо боложо байгаа үйлэ хэрэгүүд алишье талаараа дэлхэйн дайнай аюулые зайсуулха, бата найдамтай амгалан байдал хангаха гэһэн гол асуудалда хабаатай гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев тэмдэглээ. Хүн түрэлтэн өөрынгөө хүгжэлтэдэ харюусалгатай ушар байдалда ороод байна. Мүнөө ганса 80-яад онууд ямар байхаб гэһэн асуудал шиидхэгдэнэ бэшэ, харин бүри саашадаа ямар эрхэ байдал тогтохоб гэһэн асуудал һанаа зобооно.

Улаасхоорондын байдал саашадаа улам шахардуу боложо үргэлжэлһөөр гэжэ тэмдэглэхэтэйгээ хамта Л. И. Брежнев империалис эгээ хархис хүсэнүүдэй буу зэбсэг үрдилдэн байжа бүри үргэнөөр бэлдэдэг болоһон ушарһаа дэлхэйн олошинтэ улам һанаата боложо байна гээд заагаа. Эб найрамдалай болон улаасхоорондын харилсаанай политика шахардуу байдалые улам һүжэрүүлдэг политикые диилэхэ бэзэ гэһэн этигэл найдалаа мэдүүлэб.

Улаасхоорондын шахардуу байдалые һуларуулгаехэ...хидээ социалис үрэнүүдэй суртаа ябуулдаг эдэбхитэй политикаһаа үндэлэтэй. Эбтэй эстэйгээр, суг хамтадаа тэмсэжэ, энэ һуларуулгада хоёрдохи амисхал, шэнэ хүсэ, эршэ үгэхэ арга бии. Нимэ зорилготойгоор үрэнүүдэй хоорондохи хэрэгүүд туша харилсаануудые хүгжөөхэ, бодото байдалые зүбөөр сэгнэдэг, һайн һайхан ерээдүйн түлөө тэмсэхээр бэлэн үрэнэй ажал ябуулагшадтай, элдэб политическэ урасхал шэглэлнүүдтэй хоёр талын харилсаануудые бэхижүүлхэ шухала.

Социализмын хүсэнэй гол үндэһэнүүдэйнь нэгэн интернационализм мүн гэжэ Л. И. Брежнев онсо тэмдэглэбэ. Ямар нэгэ социалис үрэндэ, Кубада гү, али Вьетнамшье байг, туһа хүргэхэдөө, тэрэнние дэмжэхэдээ, бидэ эгтээ социалис нэгэдэлээ, эб найрамдалай хэрэгые бэхижүүлнэ гэхэшөби. Энэ мүнөө хүндэ хүшэр политическэ болон экономическа һандарал доройтолгые дабаха хэрэгтэнь социалис оронуудай поляк нүхэдтэ үзэүлжэ байгаа туһаламжада хабаатай.

Боложо байгаа зүблөөн улаасхоорондын оршондо ада дүү партинуудай бүри һайнаар ажал ябуулгаяа элсүүлхэдэнь, суггаа үзэл сурталай-теоретическэ хүдэлмэри ябуулхадань, марксизм-ленинизмын нэрэ хүндын саашдаа ургахадань туһа болохо бэбэ гэжэ этигэн найдажа байһанаа Л. И. Брежнев уулзалгын эсэстэ мэдүүлээ.

Зүблөөндэ хабаадагшад нүхэр Л. И. Брежневые тон анхаралтайгаар соносожо, хэлэһэн һанамжануудыень үндэрөөр сэгнэбэ.

Л. И. Брежневэй аха дүү партинуудай Центральна Комитедүүдэй секретарьнартай уулзалга хани халуун, нүхэр ёһоной оршон байдалда үнгэрбэ.

Хүдөө ажахын, бэлэдхэлэй, транспортна, шанаржуулгын ба худалдаа ...ймаанай предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд! Хүдөө ажахын продукци ...элтэ хоролтодо бү оруулагты!

Үйлэдбэрилэгдэһэн бүхы юумэн арад зоной аша туһада хэрэглэгдэхэ ...отой!

(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа)

АДУУШАДНАЙ АМЖАЛТАТАЙ

Манай совхозой адуушад Аруу Октябриин һайндэрые ажалай бэлэгээр үгтажа байна. Тодорхойлбол, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ажахымнай адуун һүрэг эрхилэгшэд бүхыдөө 230 унага абаха түсэбтэй аад. харин энэ хараалһан зорилгөө тэдэнэр 30 гаран процентээр үлүүлээ гэхэ гү, али 306 унага абаад, бүрин бүтэн түлжүүлжэ байна. Ондоогоор хэлэбэл, зуун үүн бүриһөө дунда аэрэгээр 87 түл абаабди. Нэгэдэхи отделениин адуушан Цыбижан Ринчинович Дымпилов (нёдондоной районой чемпион байһан) зуун үүнһээ 79 унага абажа, бэшэ адуушадта орходео бага дун түйлаба. Зүгөөр тэрэ түл абаха социалис үлгаяа дүүргэжэ шадаа.

2-дохи отделениин дүршэлтэй адуушан, урда жолнүүдэй социалис мурысөөндэ нэгэтэ бэшэ илажа гараһан Борис Ринчинович Гончиков зуун үүн бүриһөө 95 унага абажа, ажахы дотороо эрхимлэбэ. Энэ түрүү малшаниие һанхан үнгэрһэн республикын үүлтэртэ адуун һүрэгэй долоодохи заншалта выставкэ-аукцион дээрэ үнэтэ бэлэгээр шагнаа һэн.

Мүнөө ажахымнай адуушад энэ жэлэйнгээ үбэлжэлгые эрхим һайнаар үнгэргэхын түлөө туха сүлөөгүй ажаллажа байна.

Б. ГОМЖАПОВ.
Далахэйн совхозой ахамад зоотехник.
Захааминай район.

АРГАШАДАЙ ХУБИТА ЕХЭ

Элүүр энхэ байхадаа хүнүүд хододоо согтой хүхюун ябахаһаа гална, бүтээсэ ехэтэйгээр ажалдажа, амжалта түйладаг гээшэ. Хүдөөгэй ажалшадай, мүн промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэдэй түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые үрэ түгэсөөр дүүргэхэ хэрэгтэ республиканска больницын бүхы хүдэлмэрилэгшэд, толорхойлбол, врачнууд, медсестранууд ехэ хубитаяа оруулжа байдаг.

Республиканска больницын партийна организацийн секретарийн орлогшо М. Г. Гармаевтай уулзахадамнай, иигэжэ хөөрэбэ:

—Манай больницын хүдэлмэрилэгшэд ажалай амжалтануудаар Аруу Октябриин һайндэрые үгтажа байна. Республикын габьяата врач И. А. Алексеевагай хүтэлбэрилдэг невралгическа отделениин коллектив социалис мурысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ, КПСС-эй XXVI съездэй нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. Республикын габьяата врач, медицинын эрдэмэй кандидат, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутат М. П. Рябов. КПСС-эй гэшүүн И. И. Товаршинов болон медицинын эрдэмэй кандидат, коммунист Е. И. Цыбиковэй хүтэлбэрилдэг отделениинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд үбшэнтэдтэ энэрхы дулаанаар хандадаг байһанайнгаа түлөө зоной дунда хүндэтэй болоохой.

Манай республиканска больницада аргалуулһан бүхы хүнүүдэй 70 гаран процентнь хүдөөгэй ажалшад юм. Гадна манай врачнууд, мэргэжэлтэд хүдөөгэй районуудаар ябажа, малшад болон механизаторнуудай бэе махабадыень эмшэлдэг, һэргылэмжын ехэ хүлэмэри ябуулдаг байна.

Коллективтэмнай ажалай түрүүшүүл олон. Жэшээнь, лайнай ветеран, операционно сестра, коммунист Нина Михайловна Дугарова, поликлиникын медсестра, Октябрьска райсоведэй депутат, комсомол басаган Татьяна Пшеничникова болон бусад һайндэрэй урда тээ дэлгэрһэн социалис мурысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн байха юм.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

...ОЁР ЗУУН ...НТНЕРЭЭР ...ЛҮҮЛБЭ

...ехэ Октябриин со... революцийн 64 ...ойе һайндэрлэхэй ...на Улаан-Удын ...й «Сэлэнгэ» совхозалшад ажалай ехэ ...өөрынгөө 1:2 тоотой ...ата туйлаба. Тэдэ...бан нэгэдэхи табан ...түрүүшын жэлдэ ...ь һү тушааха түсэ...үүргэһэн тухайгаа ...эбэ.

...ажахын һаалишад ...Удын һүнэй комби...3159 центнер һү ...жа, жэлэйнгээ даа...200 центнерээр ...ан байгаа. Нёдон...энэ үеынхитэй са...ада, тус ажахы һү ...худалдалгаяа 508 ...рэлээр ехэ болгожо ...бшуу.

...лишад Н. С. Гор..., Е. А. Дульская, ...Игнатова, Л. Г. ...кова гэгшэд жэлэй ...эн үедэ үнеэн бү... 1400 килограммһаа ...һү һаажа, совхозой ...шалай дунда дэл... социалис мурысөөндэ ...эрхимлэнэ.

...э хэдэн хоног урда... совхозой малшад ...э мяха худалдаха ...түсэбые дүүргээ

А. НАГАСЛАЕВ.

ТҮРҮҮШҮҮЛНАЙ ОЛОШОРНО

Оёдолой «Байгал» нэгэдэлэй «Одон» ательегэй коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мурысөөндэ оролсоод, ажалдаа зарим тэды амжалтануудые туйлажа байнхай. Байгша оной гурбан кварталай, мүн октябрь һарын түсэбые амжалтатайгаар дүүргээбди. Ательегэй 10 бригада соohоо В. Н. Мисайлова, М. А. Альчиханова, З. Ф. Напалкова гэгшэдэй, мүн С. Ю. Минулинагай ударидадаг бригадануудаа социалис мурысөөндэ түрүүлжэ ябана. Эдэ бригадануудай һара бүринигөө даабарине үлүүлэн дүүргэнэ.

Тэрэшэлэн эсхэгшэд— П. А. Маковеева, А. Х. Шалдаева, КПСС-эй гэшүүд А. П. Данилова, В. М. Грошява, оёдолшод Т. М. Цыренжапова, Т. Н. Корнеева, О. Г. Базарон, Советскэ районо Советэй депутадуд Н. И. Первушина, Е. Ц. Жаргалова ажалдаа эрхим амжалтануудые туйлажа, олоной зүгһөө магтуулха ёһоороо магтуулна.

Нээрээшье, бэедээ таараһан, тон зохидхоноор оёгдоhон хубсаhа үмдэхэдөө, хүн бүхэнэй сэдьхэл зүрхэндэ баяр баясхалан түрэжэ, мастер гү, али оёдолшон бүхэнние магтажал ябадаг аабза. Арад зоной үндэр сэгнэлтэдэ хүртэхэһөө үлүү үшөө ямар магтаал байлтайб? Байхагүй.

— «Октябриин һайндэртэ — ажалаймнай бэлэг» гэһэн уряа доро эршэмтэйгээр ажаллагшадаймнай тоо улам олошорно.

Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй шэн габьяата ажалай долгин улам эршэдэжэ, манай коллектив партийн XXVI съездэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб дүүргэжэ шадахань дамжаргүй.

А. КУЗИНА,
«Одон» ательее даагша.

ХОЁР ҺАРААР УРИД О

Улаан-Удын «Экран» заводой коллектив, КПСС-эй XXVI съездэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, байгша оноойнгоо түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мурысөөндэ үргэнөөр дэлгэрүүлэн байна. Абьлас ехэтэй хүдэлөөнэй үедэ ажалай түрүүшүүл тодорно.

Районуудта ажалладаг манай теле-радио мастернууд ажалдаа амжалтануудые туйлажа амжана. Кабанскын районой хүн вонсй ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг комбинадта ажалладаг А. С. Трифонов. Хойто-Бэйгалай райондо — В. У. Полушин. Хоринн райондо — Л. Ф. Ларионов гэгшэд байгша оноойнгоо түсэбые ноябриин 1 болотор сүм дүүргэбэ. Тиихэдэ манай заводой мастернуул — КПСС-эй гэшүүн А. И. Белоусов, ВЛКСМ-эй гэшүүн Сергей Борисенко гэгшэд арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые хоёр һараар урид дүүргэбэ. Тэдэнэр бүхы захилнуудые эрхим шанартайгаар дүүргэдэг байна.

А. БУРЫКИНА,
Улаан-Удын «Экран» заводой экономист.

КАДРНУУДАЙ ҺУРАЛСАЛ

Промышленность болон барилгые хүтэлбэрилгынпромышленна предприятинуудай эхин парторганизацинуудые бэхижүүлхэ, кадрнуудтай ябуулагдадаг хүдэлмэрине һайжаруулха, хиналта болон гүйсэдхэл шалгалтые шангадхаха, үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын ба эмхидхэлэй хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ талаар партийна комитедүүдэй ажал ябуулгые хүтэлбэрилхэ талаар нютагай партийна органуудай олоhон дүй дүршэл дэлгэрэнгыгээр харуулагдаһан байна. Нэгэдэхи секретарьнар: Латвийн Компартиин ЦК-гай— А. Э. Восс, КПСС-эй Красноярска крайкомой—П. С. Федирко, КПСС-эй Кемеровскэ обкомой—Л. А. Горшков; Азербайджанай Компартиин ЦК-гай хоёрдохи секретарь Ю. Н. Пугачев; партийн горкомуудай нэгэдэхи секретарьнар: Горьковско — А. А. Соколов, Нижнекамска —И. Х. Садыков гэгшэд эдэ асуудалнуудаар элидхэлнүүдые хэһэн байха юм.

Хэшээлнүүдэй үедэ һуралсагшад үйлэдбэрине хүтэлбэрилгын хэрэгые һайжаруулха, шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэрилэгдэн гаргагдаһан продукцийн шанарые дээшэлүүлгын комплексно хэмжээнүүдые бэелүүлхэ, үйлэдбэриин фонднуудые хэрэглэлгые һайжаруулха, ажахын тоосоое бэхижүүлхэ, арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгын түсэбүүдэй дүүргэлтые хангаха талаар ябуулдаг хүдэлмэриин дүй дүршэлөө халан абалсаһан байна.

Революционно тэмсэлэй дүлэн соогуур мүндэлһэн совет-монгол аха дүүгэй хани барисаан, дайшалхы харилсаа холбоон хадаа СССР-эй ба МНР-эй арадуудай агуухэ түйлалта омогорхол болоно Совет Росси болон арадай Монголой хоорондо хани харилсаа тогтоохо тухай хэлсээндэ гар табигдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэдэй ноябриин 3-да болоhон баярай суглаан дээрэ иигэжэ тэмдэглэһэн байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко, бусад тусхай тушаалтай президиумэй һүүба. Эб найрамдалай ба хани барисаанай Монголой бүлгэмүүдэй федерацийн ба Монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй делегацийн гэшүүд, МНР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Д. Готов эндэ байлсаа.

АЛДАРТА ОЙДО

Хоёр талын харилсаанай гол ёһоонуудай үндэһэ һуури тогтоohон, хэлсээндэ, гар табилга гансал совет-монгол хани барисаанай түүхэ-бэшэгтэ бэшэ, харин үрэнүүдэй хоорондохи шэнэ түхэлэй харилсаае—улаасхоорондын социалис харилсаае тогтоон хүгжөөлгын түүхэдэ толотомо, онсо шухала хуудаһан болоhон байна гэжэ элидхэлшэ—СССР-эй МИД-эй коллегийн гэшүүн М. С. Капица тэмдэглээ. В. И. Ленин, Монголой Арадай-революционно партийн үндэһэ һуурине табигша Д. Сүхэ-Баатар энэ хэлсээе зохёожо, баталан абалгада хабаадалсаһан байгаа.

Монголой делегацийн хүтэлбэрилэгшэ, МНРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, МНР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэн орлогшо Ц. Молом үгэ хэлэхэдээ, оронойнгоо арад зоной ажалай амжалтануудтухай хөөрөө, хоёр ороной ба арадуудай хоорондохи заншалта хани барисаае хүгжөөн бэхижүүлхэ талаар, мүн эб найрамдалай, улаасхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын түлөө тэмсэлдэ КПСС-эй, Совет үрэнэй бэелүүлдэг ажал ябуулые үндэрөөр сэгнээ. Нүхэд Ю. Цеденбал болон Л. И. Брежневэй ходо ходо уулзажа байлга хоёр ороной хоорондохи харилсаае хүшөөлгэдэ шухала хубитаяа оруулна гэжэ тэрэ заабэ. Советүүдэй оронтой хани барисаа тогтоолго, аха нүхэсэл хадаа социализмын замаар • Монголой Арадай Республикын найдамтайгаар дабшалгын шухала нүхэсэл болоно. (ТАСС).

АВСТРИИН ГАЗАР ДЭЭРЭ

ВЕНЭ. (ТАСС). Советскэ Союзай заншалта үдэрнүүдэй Австрида үнгэргэгдэжэ байһантай дашарамдуулан, эндэ ерээд байһан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев Австриин Коммунис партийн Түрүүлэгшэ Ф. Муритай уулзаба. Тэрэ Ф. Мури болон Австриин бүхы коммунистнуудые үнэн зүрхэнһөө халуунаар амаршалаад, КПСС-эй ЦК-һаа, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневһээ, Советскэ Союзай бүхы коммунистнуудһаа аха дүүгэй амаршалга дамжуулһан байна.

СССР-эй ба Австриин арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлхые. Европо түбнин оронуудай хоорондохи хүршэ ёһоной һайн холбоо бэхижүүлхын аша туһада совет-австриин харилсаае саашадань хүгжөөхые хүсэжэ байһанаа хоёр тала уулзалгын үедэ мэдүүлээ.

• • •

М. С. Соломенцев Австросовет бүлгэмэй (АСО) хүтэлбэрилэгшэдтэй, эдэбхитэлтэй, гэшүүдтэй ноябриин 3-да уулзаба.

Бүхы совет арадтал адли совет хүтэлбэрилэгшэдэй һанал бодол, хүсэлэл оролдолгонууд ядерна дайе зайсуулан сараха талаар шэглүүлэгдэнхэй гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Баруун Германийн «Шпигель» журналай редакцийн асуудалнуудта КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй үгэһэн харюунуудые энээнние үшөө дахин батадхаһан байна.

Эндэ ерээд байһан РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо В. И. Кочемасов түрүүтэй Россин Федерацийн делегаци уулзалгада мүн лэ хабаадалсаа.

• • •

Энэл үдэртөө М. С. Соломенцев Австриин вице-канцлер Ф. Зиновацтай уулзаба. Австриин гадаадын хэрэгүүдэй министр В. Партай мүн лэ хөөрэлдэһэн байгаа.

Европо түбидэхи шахардуу байдалые һуларуулха, улаасхоорондын эб найрамдал баяуулгүй байдалые бэхижүүлхэ талаар хоёр ороной ехэ оролдолго гаргадагые уулзалгын үедэ батадхаһан байна. Элдэб асуудалнуудаар СССР-эй ба Австриин хоорондохи харилсаанай амжалтатай хүгжөөлтөөр сэдьхэлээ хаважа байһанаа хоёр тала мэдүүлбэ.

МАДРИДТАХИ УУЛЗАЛГА

МАДРИД (ТАСС). Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалаар нинтэ Европын зүблөөндэ хабаадаһан үрэнүүдэй уулзалга Испаниин нинслэл хотодо боложо байна.

Тэрэнэй хүдэлмэрийн һэргэгдэһэнһээ хойшо үнгэрһэн түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилжэ, зарим үрэнүүдэй, нэн түрүүн США-гай ба Английн делегацинууд хёмороо зуришэлдөөнэй оршон байдал байгуулхын тула арадуудые улам дүтэ болгохо уялгатай уласхоорондын энэ хуралдаанай трибуные һамбаашалжа, СССР-эй, мүн бусад социалис үрэнүүдэй дотоодын болон гадаадын политикада зүрюу тэмсэлээ үргэлжэлүүлнээр.

Совет делегацие толгойлогшо, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Л. Ф. Ильичев ноябриин 3-най пленарна заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, ямаршье үрэгүй иимэ ябуулгаһаа арсажа, бүгэдэндэ таарамжатай, гүнзэгы удхатай, тэнсүүрчтэй түгэсхэлэй документ зохёон абалгаар хүдэлмэреэ дүүргэхэ уряатайгаар НАТО-гай үгшүүн-оронуудай делегацинуудта хандаба.

Манай һанахада, ямаршье шиидхэбэринүүдые абабал, Мадридтахи уулзалгада хабаадаһан нэгэшье үрэнэй аша туһада хохидол ушаруулхагүй гээшэ үндэр дээдын уг зорилго болоно гэжэ совет түлөөлэгшэ хэлээ.

Сэрэгэй түгшүүрилые һуларуулха, буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар Европын конференци зарлаха тухай асуудалда совет делегацие толгойлогшо гол анхаралаа хандуулба. Советскэ Союзэй бүтэмжэтэй һайн хандаса иимэ конференци үнгэргэлгэдэ хабаатай олонхи асуудалнуудаар үгэеэ ойлголсохо арга олгоhон байна.

Хэрбээ НАТО-гай гэшүүн-оронуудай гансал өөнэдтөө сэрэгэй булюу хүсэтэй болохые оролдохо байгаа һаань, эдэ бүхы үгэеэ ойлголсолгонууд, этигэл найдал болон аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ талаар бэелүүлэгдэһэн хэмжээ ябуулгануудһайн үрэ дүнгүүдые асархагүйл. Энээнтэй дашарамдуулан, Баруун Германийн «Шпигель» журналай редакцийн асуудалнуудта Л. И. Брежневэй үгэһэн харюунуудые совет делегат дурдаһан байха юм.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ: ТООСООН БА ҺУНГАЛТА

УСАДХАХА ДУТАГДАЛНУУД ОЛОН

Коммунизм байгуулгын асари ехэ, олон янзын орёо зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ партийна эхин организацинууд түрүүшын ээлжээнэй үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй гэжэ КПСС-эй XXVI съезд дээрэ хэһэн тоосооте элидхэл соогоо нүхэр Л. И. Брежнев тэмдэглээ һэн. Тэдэнэй эдэбхи ехэтэйгээр хүдэлһэнһөө, нютагай партийна органуудай зүгһөө тэдэндэ саг үргэлжын анхарал хандуулан, хүдэлмэриинь эдэбхижүүлжэ байгаа хада партиин хараалһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ зэргэтэй бшуу.

Түнхэнэй районой Туранай совхозой Хойто-Голой отделени ажахы дотороо эгээн томо коллектив болоно. Тус отделени совхозой оруулһан ехэнхи продукциие үйлэдбэрилдэг гээшэ. Ушар тиимэһээ бүхы совхозой хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ тушааха түсэбэй дүүргэлтэ хадаа энэл отделениин хүдэлмэриин үрэ дүнгһөө дулдыдадаг байна бшуу.

Тэндэ 31 коммунистһаа нэгдэһэн партийна эхин организаци бии юм. Энэ хадаа нилээд горитой хүсэн гээшэ ааб даа. Коммунистнуудайнь хахадынь шахуу мал ажал дээрэ хүдэлнэ. Механизатор болон жолоошон мэргэжэлтэй коммунистнуудаа олон. Оройдоол дүрбэниинь ажахын дунда шатын хүтэлбэрилэгшэд, бэшэниинь үйлэдбэриин бусад участогууд дээрэ хүдэлжэ байһан хүнүүд.

Совхоз арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ яһала һайн амжалтануудые туйлажа байнхай. Жэшээлхэдэ, һү, нооһо гүрэндэ тушааха жэлэй түсэбые болзорһоонь дүрбэн һара урид дүүргээ. Мүнөө ерэхэ жэлэй түсэбэй тоосоогоор хүдэлжэ байна. Мяха худалдаха түсэб дүүргэхэ гүйсэд арга боломожо бии. Энэ амжалтада совхозой эгээн томо отделениин коллективэй оруулһан хубита, тэрэнэй партийна эхин организациин дүүргэһэн үүргэ ехэ гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Гэбэшье партийна энэ эхин организациин тоосоото һунгалтын суглаан дээрэ коммунистнуудай хэлэһэн үгэнүүдые шэнжэлэн үзэхэдэ, усадхаха дутагдалнууд олон бии. Тэдэнэр удаадахи жэлнүүдэй түсэб болон уялгануудые дүүргэхэ ябадалда муугаар нүлөөлжэ болохо байһаниинь элирнэ. Эхин парторганизациин секретарь Ш. Н. Буянтуев тоосоото элидхэлээ һула удхатайгаар, шүүмжэлэл багатайгаар хэһэн байна. Тиибэшье һаань, үгэ хэлэһэн коммунистнуудаа сэдьхэлыень зобоожо байһан, үни хада шиидхэхээр болоһон асуудалнууд тушаа тогтоһон. Бэе бэеһээ гайхамшигүй һанал бодолоо эрид шууд мэдүүлээ һэн, саашадаа юу хэбэд һайн, урагшатай байха болоноб гэһэн асуудалнуудые элирхэйлээ бшуу.

Жэшээлхэдэ, Дунда-Талын һү һаалиин фермые даагша П. О. Балданов нигэжэ хэлэбэ:

— Элидхэлшэ хадаа коммунистнуудаа нэрлэжэ байгаад, ажалай болон партийна журам эбдэһэн тухайнь, хаана ямар дутагдалнуудай гарахан, бии болоһон тухай тодорхойгоор хэлэхэ байгаа. Бэе бэеһээ муугаа нюугаад, амандаа уһа балгаад ябабал, юушье хэжэ бирахагүйбди, алдуунуудаа занахагүйбди. Суглаан дээрэ ямар нэгэн шиидхэбэри булта нэгэн дуугаар гараа үргэжэ байгаад абаһан аад, тэрэнээ дүүргэнэгүйбди. Шиидхэбэриинүүдэй хэр дүүргэгдэжэ байһыень хинана, шалганагүйбди. Тиимэһээ суглаанаймнай шиидхэбэри саарһан дээрээл үлэшэнэ бшуу.

Тэрэ тон зүб хэлээ. Хараад үзэхэдэ, тоосоото үе соо үнгэргэгдэһэн суглаануud дээрэ техникэеэ ашаг үрэтэйгөөр, гамтайгаар хэрэглэхэ, малай тэжээлые хямгаданха, зүбөөр гаргашалха, буйлуулха шиидхэбэриинүүд абтаһан байха юм. Тоод малшалай бригадир И. Н. Малханов, отделениие эрхилэгшэ Г. А. Билдуев гэгшэдэй хэлэһээр болоходо, даажа ябаһан трактор болон машинануудта, үбһэ тэжээлдээ эзэн бусаар ханладаг хүнүүд отделениидэ олон бии байна.

Тиимэ журамгүй коммунистнуудайшье эндэ ушарлаг байһандань шаналмаав. Коммунист С. Санданов шэб шэнэ трактор даажа абаһан аад, тэрэнээ эзэн бусаар ашаглаһан, ёноор хүдэлгөөшьегүй, ходо тэрэнь эбдэрһэн лэ байдаг шуу. Олон техникэ, оньһон элдэб түхеэрэлгэнүүд эндэ тэндэ хаягдаһан, орхигдоһон хэбтэнэ. Зарим саб шалангай ногоон хурнагдангүй үлөө. Һолоомон малда гэшхүүлэгдэнэ. Эдэ дутагдалнууд малай үбэлжэлгын хаһын ябасада тон муугаар нүлөөлнэ, ерэхэ жэлэй түсэбэй дүүргэлтые хангахагүйдөө болгохо ушар гаргана. Теэд партийна организаци эдэ мэтын дутагдалнуудые саг соонь усадхахын тула ямаршье хэмжээ абанагүй.

— Манай коммунистнуудай бүхы юумэ хуу ойлгохо, ажалаа хэхэдээ шадамар, бэшэндээ жэшээ харуулан ажаллаха аргатай хүнүүд гэжэ һанадагби,—гэжэ совхозой ахамад инженер залуу коммунист В. С. Билдуев хэлээ. — Жэшээлхэдэ, АВМ-эй оператор коммунист С. Б. Доржиев агрегадтаа хоёр транспортер холбожо, автопогрузчик тодхоһон байна. Тиигэжэ эндэ ажалладаг 3—4 хүниие ондоо хүдэлмэридэ эльгээхэ арга олгоо. Ажалай бүтээсэшье яһала дээшэлһэн зэргэтэй. Агрегалынь хоёрдохи жэлээ ашаглагдаһан байбашье, огто эбдэрэн, һаатангүй, һайнаар хүлэлжэ гараа, ехэ гурил татагдаа һэн. Теэд зарим нэгэ коммунистнуудай гүрэнэй түсэб, абаһан уялганууда дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн тэмсэлэй түрүү зэргэдэ ябаха гэжэ огто эрмэлзэнэгүй. Ямаршье шалтагаангүйгөөр 2—3 үдэр соо хүдэлмэридөө гарахагүй ушарнууд тохёолдоно.

Тоосоото-һунгалтын суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн зарим коммунистнуud политическэ һуралсалда, социалис мүрысөө эмхидхэлгэдэ, харуулан ойлгуулха агитаци хэрэглэлгэдэ ушардаг дутагдалнууд тушаа тогтоо. Тиихэдэ совхозой парткомой (секретарь Н. Т. Ангархаев) хангалтагүй хүдэлмэриие олон хүнүүд шангаар шүүмжэлээ. Отделениин эхин парторганизациин хүдэлмэриие партком ёноор хүтэлбэрилгэгүй, ажал хэрэгээрнь һонирхоногүй гэжэ хэлэгдэбэ. Үнэхөөрөөшье, совхозой партийна комитет цеховэ парторганизациинуудай ажал ябуулгада анхаралаа ёноор хандуулдаггүй байна. Парткомой секретарь өөрөө энэ суглаанда ерээгүй. Энэ тоосоото һунгалтын суглаае бэлдэлгэдэ оройдоо хабаадалсаагүй. Отделениин коммунистнуудай хамтын суглаае КПСС-эй райкомой инструктор бэлдэжэ үнгэргэһэн байна. Гадна энэ суглаан хоёр дахин хойшолуулагдажа, гурбадахи зарлалгаар үнгэргэглөө бшуу. Эдэ бүгэдэ баримтануud хадаа парткомой муу хүдэлмэриие эли тодоор гэршэлэн харуулна гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Хойто-Голой отделениин коммунистнуud КПСС-эй XXVI съездын хараалһан зорилгонуудые дүүргэхын тула үнэн зүрхэнһөө эрмэлзэхэ, ушарһан дутуу дунданууда дары усадхаха, урлаа табигдаһан түсэб болон абаһан социалис уялганууда дүүргэхэ аргатай байһанаа тоосоото һунгалтын суглаан дээрэ мэдүүлээ. Энэ хүсэл эрмэлзэлыень бэелүүлхын тула отделениин шэнээр һунгагдаһан партбюро (секретарь В. А. Сотников), тэрэшэлэн совхозой партком шухала хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

В. ТУЛАЕВ,
манай корр.

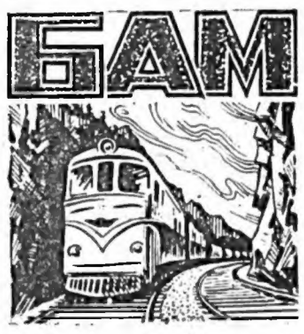

ЭДЕЭ ХООЛООР ГҮЙСЭД ХАНГАХА

Хойто-Байгалай районой газар дайда дээрэ долоодохи жэлээ БАМ-ай асари ехэ барилга хэгдэжэ байна. Богонихон болзорой туршада олон мянган хүн зонтой томо томо посёлогуud, бүхэли город эндэ ербын бодонхой. Барилгашад үдэр һүниие, үбэл зуниие илгангүйгөөр ажаллажа, партиин XXVI съездын хараалһан асари ехэ зорилгонуудые үнэн сэхэ ажалаар бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр социалис мүрысөөндэ хабаадана. Оролдосотой бэрхээр, үнэн сэхээр ажаллажа байһан барилгашадые эдеэ хоолой зүйлөөр, хубсаһа хунараар дутамаггүйгөөр хангажа, байдал һуудалыень улам һайжаруулха гэһэн хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Мяханай, һүнэй зүйлөөр, овощёор БАМ-ай барилгашадые хангаха асуудалые зүб тээшэнь шиидхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ.

Мүнөө Хойто-Байгалай райондо барилгын ехэ, багашье организацинуудай 50 гаран коллектив тоологдоно. Энэ олон коллективүүдэй хүдэлмэришэдые эдеэ хоолой зүйлөөр дутамаггүйгөөр хангахын тула юу хэхэ ёнотой гээшэб? Ямар тиимэ арга боломжо бии хаб гэһэн асуудал табигдаха болоно. Хэдэхэн жэлэй саанахана «Нижнеангарскстроой» трестын заһабариин прокатна баазын коллектив 200 дүрбэлжэн метр талмайтай теплицэ баряад, үгэрсэ, помидор, һонгино, олон зүйлэй сэсэгүүдые ургуулжа эхилэнхэй.

Сэбдэг хүйтэн уларилтай, холын хойто нютагта үгэрсэ, помидор ехээр ургуулха арга боломжын бии байһанние тэдэнэр хэрэг дээрэнь харуулжа шадаа. Тус коллектив мүнөө 500 метр дүрбэлжэн метр талмайтай теплицэтэй болонхой. Үбэлэй янгинама хүйтэн үедэшье баазын хүдэлмэришэд өөрынгөө теплицэ соо үгэрсэ, помидор ургуулдаг болохонь. Тиихэдэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд гахай шахан таргалуулжа, хүдэлмэришэдөө мяхаар хангаха гэһэн зорилго табяад, ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. 100 гахай шахан таргалуулха дулаан байра бариганхай. Мүнөө эндэ 60 гаран гахай шахан таргалуулагдана.

— Байгша оной эхинһээ гуша шахуу центнер мяха хүдэлмэришэдтөө худалдаад байнабди. Килограмм мяханай сэн 2 түхэриг 17 мүнгэтэ болоно. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 10 центнер мяха хүдэлмэришэдтөө худалдахаар шиидэнхэйбди, — гэжэ заһабариин прокатна баазын начальник А. А. Бронич баяртайгаар мэдүүлнэ. Тус ажахын хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэришэдэйнгөө байдал һуудалые һайжаруулха хэрэгтэ анхарал хандуулдаг, эдеэ хоолой зүйлөөр дутамаггүйгөөр хангаха гэжэ эрмэлзэдэг. Хаана хүдэлмэришэд тухай һанал табигданаб, тэндэ ажалай журам һайн байдаг, гүрэнэй даабари амжалтатайгаар бэелүүлэгдэдэг гээшэ. Заһабариин прокатна баазын коллектив БАМ-ай барилгашадай захилаар трактор, машинануудые заһабарилжа, барилгада хэрэгтэй материал, зэр зэмсэг ехээр, һайн шанартайгаар гаргажа, даабаряа хододоо үлүүлжэ, социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Барилга-хабсаралгын 607-дохи поездын коллектив хамһабариин ажахытай болохо хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулдаг юм. Эдэнэр 600 дүрбэлжэн метр талмайтай теплицэ баринхай. Мүнөө 40 гахай шахан таргалуулжа байна. Поездынгоо хүдэлмэришэдтэ үгэрсэ, помидор, гахайн мяха хүнгэн сэнгээр худалдана. «Нижнеангарскстроой» трестын УРС мүн лэ хамһабариин ажахытай болонхой. Жэлһээ жэл бүри гахай улам олоор шахан таргалуулжа, хямда сэнтэй мяха хүдэлмэришэдэй столовонуудта оруулна. УРС-ын хүдэлмэрилэгшэд хэрбээ 1979 ондо 200 гахай шахан таргалуулһан байбал, мүнөө жэлдэ 600 гахай шахажа, хүдэлмэришэдые мяханай зүйлөөр дутамаггүйгөөр хангаха хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулна.

— Манай УРС-ын коллектив БАМ-ай бүхы посёлогуудта гахай бариха арга шадалтай. Теэд гахайн байрын нобшо удаанаар баригдахань харамтай, Холын Северомуйск, Таксимо, Витим посёлогуудта гахайн байрануудые ойрын сагта бариха хэрэгтэй. Тиигэбэл барилгашадай эрилтэ үшөөл һайнаар хангагдаха бэлэй, —гэжэ «Нижнеангарскстроой» трестын УРС-ын начальник Г. К. Скрябиков мэдүүлнэ. Нээрээшье, барилгын зарим организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала асуудалда халирхайгаар хандадаг байха юм.

Хараад үзэгты даа. Северомуйск посёлок Буряадай участогай томо, һайхан посёлогуудай нэгэниинь болоно. Эндэ олон мянган хүн зон ажаһууна. Эдэнэр Хойто-Муяын хаданууд доогуур 15 километр ута гайхамшаг тоннель барина, промышленна объектнүүдые, байрын гэрнүүдые бодхоно. Хүнгэн, бэшэ ажал хэжэ байгаа эдеэ олон хүдэлмэришэдые эдеэ хоолой зүйлөөр дутамаггүйгөөр хангахын тула эндэхи барилгын организацинууд өөрын хамһабариин ажахынуудтай болохо зэргэтэй ха юм.

Тоннельнэ 11-дэхи, барилга-хабсаралгын 597-дохи поездын хүтэлбэрилэгшэд энээн тухай ехэ һаналаа табинагүй. Тиигэжэ Северомуйск посёлогто мүнөө хүрэтэр теплицэ, гахайн байра баригдангүй байнаар. Үшөө гурбан жэлэй саанахана барилга-хабсаралгын 597-дохи поездын коллективтэ гахайн байра, теплицэ бариха даабари үгтэжэ, мүнгэн һомологдоһон юм. Мүнөө хүрэтэр алинииньшье баригдаагүй байнаар.

Али Северомуйск посёлогто үгэрсэ, помидор ургадаггүй юм гү? Али эндэ гахай шахахын аргагүй юм гү? Энээндэ харюу бэдэржэ холо ошоһоной үлүү ха. Северомуйск посёлогтой зэргэлээд оршодог Тоннельный посёлогто 18-дахи отрядай хүдэлмэришэд ажаһуудаг юм. Эндэ теплицэ баригданхай, 150 гахай шахагдана. Столоводо һайн шанартай мяхан ходол оруулагдажа, амта шэмэтэй эдеэн бэлдэгдэнэ.

Хойто-Байгалда, БАМ-ай бүхы посёлогуудта теплицэ барижа, үгэрсэ, помидор, һонгино ургуулха, гахай шахан таргалуулха арга боломжо бии. Барилгын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэл, оролдолго шадабари хэрэгтэй. Оролдоһон хүн одо мүшэдтэ хүрэхэ юм гээд арад зоной дунда хэлсэдэг шуу. Үнэн зүрхэнһөө оролдохол хэрэгтэй.

Северомуйск, Таксимо, Витим посёлогуud түмэр харгыһаа, промышленна баазануудһаа холо оршоно. Нишэдэ ехэнхи ашаан автомашинаар зөөгдэнэ. Зунай дулаан сагта эдеэ хоолой зүйлүүдэй гутахашье ушар дайралдадаг. Тиимэһээл эдеэ посёлогуудта ойрын лэ сагта гахайн байра, теплицэ баригдаха ёнотой. Энэ тон харюусалгатай, бултанай, хамтын хүсөөр шиидхэгдэхэ асуудал мүн болоно.

Ажалшадай, илангаяа БАМ-ай барилгашадай байдал һуудалые улам һайжаруулха хэрэгтэ манай түрэл Коммунис парти, Совет гүрэн ехэ анхарал хандуулна. Партиин XXVI съезд дээрэ ажалшадай байдал һуудалые үшөө һайжаруулха гэһэн шиидхэбэри баталан абтаа бэлэй. Энэ шиидхэбэри бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байнхай. БАМ-ай барилгашадай хэрэглэмжэ яһала һайнаар хангагдана. Саашадаа барилгын организацинуудай дэргэдэ хамһабариин ажахынуудые бүри олоор эмхидхэжэ, БАМ-ай барилгашадай эрилтые бүри һайнаар, дүүрэнээр хангаха бологдоно. Хамһабариин ажахынуудтай организацинуудай дүй дуршэлые халан абажа, теплицэ, гахайн байрануудые олоор бодхожо, хямда сэнтэй мяханай зүйлөөр, овощёор барилгашадые хангаха гээшэ гол шухала асуудалнуудай нэгэниинь мүн болоно. Бии байгаа дутагдалнуудые сүм усадхажа, хамһабариин ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ хүн бүхэн хубитаяа оруулха ёнотой. Энэ асуудалай зүбоор шиидхэгдээ һаань, БАМ-ай барилгашадай байдал һуудал үшөөл һайжарха болоно бшуу даа.

В. ЕГОДУРОВ,
КПСС-эй Хойто-Байгалай райкомой инструктор.

ҮНЭТЭ ҮҮСХЭЛ

Улаан-Удын локомотив-вагон заһабарилгын заводто элдэб эдэбхи үүсхэл, һайн һайхан хэрэгүүд боложол байдаг. Һаяхан тус заводой механо-комплектовочно цехэй комсомолой организацие «ВЛКСМ-эй XIX съезддэ — габшагай 19 декада» гэһэн уряа гаргажа, энэ уряа доро социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхыс заводойнгоо комсомолшууд болон залуушуулда хандаба.

Энэ үүсхэлыс комсомолой организацийн секретарь Алексей Арефьев, залуу коммунист Валерий Кузько гэгшэд бадаруулаа юм. Эдэ хоёр нэгэ звенодо ажалладаг. Тиигэжэ тэдэнэр суг хүдэлдэг токарьнууд Н. Волобуев, В. Жаркой гэгшэдые мүрысөөндэ урнаан байна. Иигэжэ эдэнэр съездын урда тээхи мүрысөө дэлгэрүүлхэдээ, өөһэдынгөө урда нилээд ехэ зорилгонуудые табиһан байна. Жэшээлхэдэ, тэдэнэр арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые 3,5 жэл соо дүүргэхэ гэжэ шиидээ. Тиихэдэ тэдэнэр энэ табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй даабарие Ленинскэ комсомолой XIX съездын нээгдэхэ үдэр болотор дүүргэхэ социалис уялганууде абаа. Мүн 1982 оной майн 18 болотор тэдэнэр 500 түхэригэй аша үрэтэй ухаалан зохёолгын дурадхал оруулха байнаа мэдүүлбэ. Тэдэнэр нэгэ нэгэ залуу хүбүүдые өөһэдынгөө мэргэжэлдэ һургаха, бүхы бүтээһэн продукцияа эрхим шанартайгаар тушааха байна.

Заводой ВЛКСМ-эй комитет энэ үүсхэлыень һайшаажа, комсомолой бэшэ организацинуудые дэмжэхыень дурадхаба. Иигэжэ тус заводой комсомолшуудай үүсхэһэн габшагай ажалай охин бадарба гэээшэ.

В. БАГОНИН.

Комсомолец Александр Соколов 1974 ондо Совет Армида алба хэһэнэйнгээ һүүлээр Улаан-Удын судна бүтээлгын заводто токарёор үдэлжэ эхилһэн байна. Тэрэ мүнөө дүрбэдэхи разрядай токарь болонхой. Залуу хубүүн заводой цехэй комсоргоор хүдэлнэ.

Александр энэ жэлдэ Улаан-Удэ городой промышленна предприятинуудай токарьнуудай конкурсдалсаа. Александр энэ конкурсдо нэгэдэ ри эзэлжэ, эрхим мастэ байһанаа гэршэлэ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Удын судна бүтээлгын заводой түрүү токарь комсомолец Александр Соколов.

С. БАЛДУЕВАЙ

СОЮЗНА республикануудта

РСФСР:

НИИСЛЭЛ ХОТЫЕ ХАМГААЛАГШАДТА ЗОРЮУЛАГДАНА

«Плакат» хэблэлэй гаргаһан графическа зурагууд Москвагай түлөө байлдаанай мартагдашагүй хуудаһануудые һэргээнэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ москвагайхидай гаргаһан дайшалхы ба ажалай баатаршалга тухай тэдэ өөрэнэ, нинслэл хотын түлөө шанга туллааануудай болоһон газарнуудтай танилсуулна.

«Москвае аршалан хамгаалхадаа, Эсэгэ ороноо аршалан хамгаалаабди!» гээд Уран зураача В. Арсеенковэй плакат нэрлэгдэнхэй. Солдадуудай шарайнууд шэрүүнээр үзэгдэнэ. Тэдэнэр ами яһала хайрлангүйгөөр дайлалдажа, дайсадые түрэл хотоһоо үлдэн намнаа һэн-Москва дээгүүр амгалан огторгой хүхэрэн харагдана.

Москва шадархи байлдаанай 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан коммунис субботнигые 1981 оной декабриин 5-да үнгэргэхые Москвагай ажалшадай бэлдэжэ байһан тухай плакат-триптих мэдээсэнэ.

УКРАИНА:

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА БЭЛДЭНЭ

Республикын таряашад ороһото болон ороһото-бобово ургамалнуудай үрэнэ хүрэнгэ хабарай тарилгада бэлэн болгобо. Тусхай шэтлэлтэй бригадануud болон звенонууд таряа һайнаар сэбэрлэжэ илгана, тарилгын шанарта хүргэнэ.

Украинада ехэ талмайда шэнэ сортын ороһон таригдаха байна. Жэшээнь, Киевскэ областьдо «днепрянка» гэжэ шэнинсэ түрүүшынхээ таригдаха юм. Украиныи газар таряалангай эрдэм-шэнжэлгын институдай селекционер тэрэниие бии болгоо. Гектарһаа 45 центнер хүрэтэр ороһон суглуулагдадаг.

«Днепрянка» хадаа республикын эрдэмтэдэй бии болгоһон табадахи сорт болоно. Урдахи жэлнүүдтэ «луганская-4», «ранняя-73», «харьковская-2» ба «хабарай-мироновско» гэжэ сортнуud колхоз, совхозуудта дамжуулагдаһан байна. Тэрэшэлэн ешмээнэй, обёосой, барайгаралт болон бусад үргамалнуудай шэнэ сортнууд хэрэглэгдэхэ юм.

БЕЛОРУССИ:

ТАНИЛСАГТЫ: «ТРИКОТКАНЬ»

Могилевско КПСС-эй XXV съездын нэрэмжэтэ торгон бүдэй нэгэдэлдэ шэнэ бүд нэхэжэ эхилбэ. Бүд нэхэгшэд трикотажай ба бүдэй шанар шэнжэнүудые тааруулан нэгэдхээ юм. Тиимэһээ шэнэ бүд «Трикоткань» гэжэ нэрлэгдээ. Шэнэ бүд нэхэхэдээ, капрон утаһа нэмэнэ, тиимэһээ тэрэ бүри бүхэ болоно.

Володарскийн нэрэмжэтэ оёдолой фабрикын мэргэжэлтэдэй һанамжын ёноор, шэнэ бүдөөр костюм ба платинуудые оёжо болохо байна.

МОЛДАВИ:

ЭЛШЭ ХҮСЭНЭЙ ТАНДЕМ

Молдавиин ГРЭС-тэ ууралаар ба газаар хүдэлдэг алмалта ехэтэй түхеэрэлгэ (ПГУ) хүдэлжэ эхилбэ. Станцида хүдэлдэг «хоёр зуугаадай» блогуудта орходоо шэнэ түхеэрэлгэ һураггүй бага түлишэ хэрэглэдэг байна.

Нарижуулан һайжаруулагдаһан элшэ хүсэнэй блок ба газотурбинна агрегат түхеэрэлгын бүридэлдэ оролсоно. Тэрэ электрын элшэ хүсэ үгэхэ зуураа, 450 градусһаа дээшэ халуун газаар блогой ураллай котелые хүдэлгэнэ. Газай бүридэлдэ кислородой оролсодог дээрэһээ түлишэ һайнаар носодог байна.

Шэнэ түхеэрэлгые хэрэглэхэ талаар тэрэниие ашаглагшадтай хамта эрдэм-шинжэлгэ баадалсана. Ерэхэ ашаглалгада оруулаг хараалагдаһан иимэхи комплексые проектсэндэнь түргөөр тула дүй дуршэл хэрэглэхэ байна.

ТАДЖИКИСТАН

ТОСХОН ҺУУРИНУУД НОГООРУУЛАН

Ленинабадска область саад ургуулха дурасхалсэсэрлигүүдые байгуулаа. Байгаалие хамгаалха Таджикистанай Ленинабадска комитетийн байгуулһан шэнэ хан мододой питомник ургуулха дуратай. Тосхон сагдуулнуудаар хайгуулна.

Республикын бүлэг томингууд һөөг, мосгаха хэрэгтэ эдэбхитэй хабаадалсадаг, хомсогамалнуудые дэлгэрүлхэ туһа нэмэри хэдэг юм. Тиинай үшөөһэн, чинарастанай клен, тэрэшэ барис, үхэр нюдэнэй тосхон һууринуудые лэхэ байна. Эрдэмэгын институдуудай Таджикистанай Академийн академиин Ботаникийн институдай мэргэжэлтэдэй гуулха дуратайшуулсан. Шэл заабаринуудые Энэ намартаа республикын сэсэрлигүүдтэ олон мянган сагдуул мосгагдаха байна.

* * *

ВИНОГРАД ХУРГАА

Вахшын дабаанай шэнэ газарта байгуулаа плантацинууд дээрэ ряашад виноградай ургаа ряяна. Эндэ, Дангариийн дэр газарта, дүрбэн саада тэй виноградай ургуулгадаһан юм. Нэ райхиһаа хоёр хаа ехэ ургаса эндэһээ на.

Республикын ирриг томингууд һөөг, мосгаха хэрэгтэ эдэбхитэй хабаадалсадаг, хомсогамалнуудые дэлгэрүлхэ туһа нэмэри хэдэг юм. Тиинай үшөөһэн, чинарастанай клен, тэрэшэ барис, үхэр нюдэнэй тосхон һууринуудые лэхэ байна. Эрдэмэгын институдуудай Таджикистанай Академийн академиин Ботаникийн институдуудай мэргэжэлтэдэй гуулха дуратайшуулсан. Шэл заабаринуудые Энэ намартаа республикын сэсэрлигүүдтэ олон мянган сагдуул мосгагдаха байна.

[Т

МАЛ АЖАЛДАЙ ОНСО ШУХАЛА ҺАНБАРИ

СПАССКЫН ЖЭШЭЭ

Тульска областиин Новомосковско районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо гектар бүриһөө 1100 центнер тэжээлэй свёкло хуряагдажа абтаа. Таряашад түрүүшынхээ үзэгдөөгүй ехэ — 5000 тонно тибһэ нөөсэлбэ. Мүн түсэбөөө үлүү силос ба сенаж дарагдаа, үбһэн бэлэдхэгдээ, брикедүүд гаргагдаа.

Гурбан ехэ тулгуурийн нэгэн—тэжээлэй бата бэхи баазада түшэглэн, Спасскын оньһожоруулагдамал фермэ жэлһээ жэлдэ продукци ехэ абадаг боложо байнхай. Энэ фермэ эгсэ арбан жэлэй урда тээ баригдажа, ашаглалгада оруулагдаад, үнгэрһэн үедэ оронойнгоо инмэ түхэлэй олон оньһожоруулагдамал фермэнүүдэй дундаһаа шалгаржа гараа. Тус һалбари дотороо Спасскын фермэ жэшээтэ болоно гэжэ СССР-эй Худөө ажахын министерствын коллеги тоолоһон байна. Энэ-мнай хүдэлхэдэ зохид, үйлэдбэринь найдалтай ба гаргаша багатай байха юм.

Эндэ орон доторхи бүхы шэнэ онол аргануud хэрэглэгдэнэ: мал уягдангүйгөөр байлгагдана. бокснуудтай, забһартай шала, доронь шабааһа шабха суглуулха байратай, тэжээл тараяха столтой, үнеэдые һаяха залда автомат оньһон тодхогдонхой.

Үйлэдбэрэ промышленна технологидо оруулһанай ашаар малшад элдэб ажалһаа сүлөөрөө, нэн түрүүн байраяа сэбэрлэхэ, тэжээл тараяха гэжэ зобохоёо болёо. Урдань эндэхи һаалишадай. малшадай баридаг аса, тармуурые колхозой музей дотор лэ оложо болохо. Машинаар ажаллаха гээшэ эндэхи комплексын хоёрдохи тулгууринь мүн. Энэнь ажалай үндэр бүтээсын үндэһэ һууринь боложо үгэбэ. Машинаар үнеэ һаадаг операторнуud, юрын фермыхидтэ ерходоо, 10 дахин ехэ һү һаана. Мүнөө энэ «Һүнэй фабрикада» хүдэлхэеэ орохын тула шэлэн абаха шалгалта дабаха хэрэгтэй.

Тус ажахыда машинын үйлэдбэридэ таараха үүлтэрэй һүрэгүүд бии болгогдоо. Энэнь Спасскын фермын гурбадахи тулгууринь гээшэ. Дүнгүүдыень сасуулаад үзэе. Комплексын хүдэлгэгдэжэ эхилхэ үедэ үнеэн бүриһоо жэлдэ 3200 килограмм һүн жэлдэ үгэһэн һүн бүхы Тульска областиин хүн зониие недели дотор хангаха байна. Теэд эндэхи хүн зон үсөөн бэшэ — хоёр миллион шахуу байха юм.

Экономико гаргаша багатай байха ёнотой гэһэн эрилтын ёноор энэ фермэ хүдэлнэ. Эндэ тэжээлынь гамтайгаар гаргашалагдана — продукцийн центнер бүридэ 1,1 центнер тэжээлэй единицэ ошоно. Ажалайшье гаргаша эгээн бага: һаалиин 1000 үнеэдые 13 хүдэлмэрилэгшэд харуулна. Абаһан продукцийн өөрынь үнэ сэн РСФСР доторо эгээл хямда — центнерынь 13 — 15 түхэригтэ болоно. Һү худалдажа олоһон мүнгэниинь бүхы гаргашаһаань хоёр дахин дээгүүр гэхэ гү, али зуун процент шахуу ашаг үрэтэй байна. Мүнөө үедэ комплекс бүтээлгэдэ хэглэһэн бүхы гаргашань гурба дахин харюулагдахгүй.

«Һүнэй фабрикынгаа» арбан жэлэй ойе малшад һайнаар тэмдэглээ. Жэлдэ 500 тонно һү һааха гэһэн дабаае тон богони болзорто, орон дотороо түрүүлэн, үнгэрһэн табан жэлэй эхиндэ, Спасскын операторнуud дабажа шадаа һэн. Мүнөө энэ дабаан юрын лэ хэрэг болонхой. Байгша оной 9 һарада эндэхи оператор бүхэн 500 тонно һү һаагаад байна. Теэд урдань үшөө гурбан һара бии ха юм.

Алууһа малайнь һү шэмэ дэшэлээ

Нимэл даа Спасскын комплексын ажалай дунгуud.

— Энэ комплексын проект зохёоходоо, тэрэниие барижа байха үедөө бидэнэр малшадай ажал хүнгэдхэхэ гэһэн лэ зорилго урдаа табиһан байгаабди, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой В. А. Стародубцев хөөрэбэ. — Зүгөөр энэмнай колхозой үйлэдбэриин болон социальна олохон асуудалнуудые шиидхэхэ түлхюур боложо үгөө бшуу.

«Фермэ-поли-фермэ» гэһэн гол шухала хэрэг дүүрэн хүсэндээ хүргэгдэбэ. Жэл бүри фермэнээ 25 мянган тонно органическа үтэгжүүлгэ абанабди. Тэрэнээ зундаа плугай хүсөөр хүрьһэндэ оруулнабди. Энэ баяр үтэгжүүлгэдэ ороһо тарыан, тэжээлэй болон техническэ үргамалнуud таригдажа, кубанийн баяр үргасаар харюулна. фермэдэ хүсэд һайн шанартай тэжээл боложо бусана ха юм. Малшадаар ажаллаха хүнүүдые хүндэ асуудал шиидэ Хэрбээ урдань фермэ хоной зоной хахад гэхээр ажалладаг б мүнөө ажал хэгшэдэй арбанай нэгэ хубинь хүдэлгэгдэнэ. Гадна прленна технологи хэрэгнэй ашаар үйлэдбэриилы хубинуудта ажал хэлгын түрүү онол а нэбтэрүүлэгдэнэ. Энэмнэлэдбэриин ашаг үрэ луулхэ найдамтай, зуугаэшэ. Ленинэй нэрэмлолхоз гүрэндэ һу хуужэлэйнгээ түсэб юнэн туршада дүүргэдэ б

Спасскда бүхэроссийн гуули нэгдэжэ, олохоластьнуудай малшад түрүү дүй дуршэлдэ сана.

А. СЫРОВАТКИН
ТАСС-ай к
Тульска область
Спасск һуурин.

Советдүүдэй хүдэлмэри

ОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ЗАНЛАЙДА

...трэй районой арадай ...дуудай нютагай Совет...партийн XXVI съездын ...зөөринүүдые бэелүүл...гөөр бухы ажал ябуул...дэр эрилтын оршон ...да эмхидхэхые орол... Шэнэ табан жэлэй даа...дые тугэс дүүргэхын ...дэлгэрнэн социалис ...ндэ арадай депута... районой Советүүд бү...бхитэй хабаадана.

...алис мүрысөөн ажал...коллективүүдэй амжал...ые туйлалгада шэнэ ...аргануудые олгодог, ... нүлөөлдэг гэшэ. ...эй ЦК-гай, СССР-эй ...стрүүдэй, Советэй, ...дэй болон ВЛКСМ-эй ... «Арбан нэгэдэхи та...лай түсэбүүдые үлүү...ргэхын түлөө Бүхэ... социалис мүрысөөн ... тогтоол соо арадай ...дуудай Советүүдэй со... мүрысөө эмхидхэлдэ ...анхаралаа хандуулха ...ньень онсолон тэмдэг...ой. Энэ тогтоолые хү...лгэ болгон арадай де...дуудай районоймнай ...дэй бухы эдэбхитэд ...адайнгаа дунда эм... ехэ хүдэлмэри ...

...оной түрүүшын ...й социалис мүрысөөнэй ...дээр Бага-Куналейн ... Совет республика ...ю гурбадахи нүүри ...н байха юм. Энэ Со... депутадуудай олонхи... арадай ажахын харюу...тай участогууд дээрэ ...лхадаа, тэндэхи кол...дүүдэй үйлэдбэриин аша ...рэшлэүлгэдэ, социалис ...ө эмхидхэлгэдэ тон ...нүлөө үзүүлнэ.

...та-Куналейн сельскэ ...ой харьялта газар дээ... «Победа» колхоз оршодог ...нэ колхоз мал ажахын ...ции гүрэндэ худалдаха ...харынгаа түсэбүүдые ...ан дүүргээ. Мяха ху...ла түсөө 122,9, hү—130, ...—105,1 процентээр ...ндэжэ, hайн эмхидхэл...ө эндэхи малшад үбэл...ө оробо.

...зонине худалдаа най...р, hуудал байдалай ...р хангалгын тэндэхи ...ургаануud юhэн hарын...рэбүүдые мүн лэ үлүү...дүргээ.

...амжалтануud эндэхи ...Советэй депутадуу...үгөө колхозой үйлэд...дэ ехэ анхаралай ...лагдадагhаа, ажалша...коллективүүдэй дотор ...ис мүрысөө аша үрэ...эмхидхэлгэдэ эдэб...хабаадалгаhаа эшэ үн...й гэжэ тэмдэглэгдэхэ ...й гэшэ.

...тиихэдэ манай райо...Хүколугска сельскэ Со... хүдэлмэри социалис ...өөнэй хахад жэлэй дүн...соргологдоходо, Бу...й АССР-эй Министр...й Советэй, профсоюзуу... областной советэй ...hайшаалда хүртэhэн ...юм.

...Советүүдэй социалис ...өөнэй эмхидхэлэй хүдэл...ий танилсахада, нимэ ...дые районоймнай бэ... сельскэ Советүүд туй... шадаха байhаниинь ...ь.

...үүшүүлэй дүй дүршэл ...үүлхэ гэшэмнай социа...мүрысөөнэй таhаршагүй ...ь болодог. Бэе бэедээ ...й, өөhэд хоорондын ...лта хэлсэхдээ, мүры...д халан абамаар олон ...юумэнтэй танилсадаг ... Эрхим дээдэ жэшээ, ...д үүсхэл ходоодоо аша ...дагша Советүүдэй туй... амжалтын саанаhаа ...дэhэтэй байhыень гэр... нэгэ жэшээ дээрэ ...ло хүсэлэнтэйб.

...ртинн XXVI съездын ...ндэ районоймнай ара... дай депутадуудай нютагай Советүүдэй дунда социалис мүрысөөн онсо эршэ залитайгаар бадараа hэн. Кировскэ сельскэ Советэй депутадууд партийн съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр үгталгын социалис мүрысөөнэй үүсхэл республика дотороо гаргаhан юм. Энэ үнэтэ үүсхэлые КПСС-эй обкомой бюро, республикымнай Министрүүдэй Совет hайшаажа, районоймнай сельскэ Советүүд энэ социалис мүрысөөндэ эдэбхитэй хабаадаhан гээшэ. Үүсхэл гаргаhан Советэй депутадуудай эмхидхэлэй хүдэлмэрийн дүй дүршэл тэрэ үдэрнүүдтэ үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ эхилээ hэн. Энэ Советэй социалис уялганууудай дүүргэлтэ тухай асуудал КПСС-эй райкомой бюро, районно Советэй гүйсэдкомой заседани дээрэ хэлсэгдэжэ, мүрысөө эмхидхэлгын олон hайн онол арганууд тодоруулагдаhан, дутуу дунданууд-шье элирүүлэгдэhэн байгаа. Эндэ үттэhэн дурадхалай ёhоор Советүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй семинар дээрэ Кировскэ сельскэ Советэй депутадуудай социалис мүрысөө эмхидхэдэг дүй дүршэлтэй үргэнөөр танилсалга болоо hэн. Ажалша коллектив соо түрэhэн түрүү онол арганууудые энэ Совет саг соонь дэмжэжэ, үйлэдбэриин участогууд бүхэн дээрэ дэлгэрхэ хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулна. Социалис мүрысөөнэй энэ hайн ёhо шэнжые үргэнөөр хэрэглэхэ тухайда семинарта хабаадагшад hайн ойлгожо абаhан байна.

Районоймнай сельскэ Советүүдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй үшөө нэгэ түхэл шэнжэ дурдалтай. Советүүдэй социальна болон экономическа хүгжэлтын түсэбые бэелүүлхын түлөө ажалшадай эдэбхи хүсые элсүүлхэ талаар Шанагын сомоной Совет баян дүй дүршэлтэй болонхой. Энэ Советэй депутадууд сессинүүд дээрээ нютагайнгаа ажалша коллективүүдэй ажал хүдэлмэри зүбшэн хэлсэхдээ, үйлэдбэриинь саашадаа хүгжэхэ замуудые тодорхойлно. Тиихэдээ гансашье үйлэдбэриин асуудалнууд дээрэ тогтодоггүй, мэргэжэлтэ кадрнуудай ургаха, тэдэнние хүмүүжүүлэн hүргаха тушаа хэлсэгдэнэ. Сесси дээрэ абтаhан шиидхэбэринүүдэй саг болзортоо бэелүүлгэдэ саг үргэлжын комиссинуудай гэшүүдэй, сомоной Советдэхи арадай хинагшадай зүгhөө ехэ оролдолго гаргадаг байна.

Сельскэ болон сомоной Советүүдэймнай сессинүүд тусхайлагдаhан нэгэ үдэр үнэргэгдэдэг юм. Нэгэ үдэр зарлагдадагшье hаа, Советүүд бүхэн нютагайнгаа үйлэдбэриин, соёлой болон социальна хүгжэлтын олон янзын асуудалнууде зүбшэн хэлсэнэ. Жэшээлхэдэ, июнь hарада Хэрээтын сомоной Советэй сесси «Дружба» колхозой ниитын малда үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэ», Топкагай, Новосретенскэ сельскэ Советүүдэй сесси «Сибирь» совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй ниитын малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ үүргэ», «Сельскэ Советэй экономическа болон социальна хүгжэлтын түсэбэй дүүргэлтэ тухай» гэhэн асуудалнууде хэлсэhэн байна. Эдэ асуудалнуудай хэлсэлгэ үргэн дэлгэсэтэйгээр, холын хараатай зориллгонууде бэелүүлхэ аргатайгаар эмхидхэгдэдэг байна. Үргэн хэлсээнэй үедэ депутадуудай урда социалис мүрысөөнэй эмхидхэл, дүн гаргалгын асуудалнууд бии болохол ёhоороо болодог гээшэ. Тиихэдэ үйлэдбэридэ сэхэ хабаатай депутадуудай ажал хэрэгүүд анхарагдана. Ажалша коллективүүдэй дунда социалис мүрысөөнэй манлайда ябажа, түрүү онол арга шудалhан депутадай үүргэ тон үнэтэй дээрэ тоологдоно. Нимэ нүхэд нютагай Советүүдтэ нилээд олон гээшэ. Бага-Куналейн сельскэ Советэй депутат К. П. Мисайлова, Кировскэ сельскэ Советэй депутат Е. П. Лобанова, Охин-Булагай сельскэ Советэй депутат П. М. Коробенков, районно Советэй депутат В. С. Быков болон бусад олон нүхэдэй социалис мүрысөө эмхидхэхы хүдэлмэри ехэтэ hайшаагдана.

Социалис мүрысөөнэй үдэр бүрнин эмхидхэлэй hулархагүйн эрхэ байдал бии болголгодо саг үргэлжын комиссинуудай үүргэ тон схэ. Ажалша коллективүүдэй гүрэнэй түсэб дүүргэлгэдэ, абаhан социалис уялганууда урагшатай бэелүүлгэдэ эдэ комиссинууд ашатай нүлөөгөө үзүүлхэ олон арга боломжотой. Эндэ районно Советэй саг үргэлжын хүдөө ажахын комиссинин (түрүүлэгшэнь депутат М. Е. Сергеев) хүдэлмэри hүргаал боложо үгэмөөр. Комиссинин гэшүүд hаяхан «Дружба» колхозой, «Новосретенский» совхозой малай байрануud дээгүүр ябажа, үбэлжэлгэдэ ямар бэлдэлгэтэйгээр орожо байhыень шалгаа. Энэ шалгалта олон лутуу дунданууде элирүүлжэ, ажахын хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдтэ тупатай зааварилгаа зүбшөөлнүүдые үгэhэн байна. Малшадай байрын гэрнүүдые түргөөр заhабарилха, тэжээд шанаржуулдаг цехүүдэй хүдэлмэри гуримшуулха, худалдаа наймаагаар, ажалhуудалай эд хэрэгсэлээр хангалга hайжаруулха тухайда хэмжэнэй дары абтаха ёhотойе мэдүүлээ. Үбэлэй сагта мал ажалай продукци элбэгээр үйлэдбэрилхэ талаар малшадай дунда социалис мүрысөөнэй эмхидхэл улам эршэдэхэ талаар энэ комиссинин hанамжануудые оруулhаниинь hайшаамаар. Энэ комиссинин оруулhан дурадхалнуудые бэелүүлхэ зорилгоор эдэ асуудалнууд Хэрээтын ба Новосретенскэ сельскэ Советүүдэй сесси дээрэ хэлсэгдэhэн байна.

Социалис мүрысөө эмхидхэлгын талаар районоймнай арадай депутадуудай нютагай Советүүдэй дурсагдаша эдэ туйлалтануудаар арга боломжонуудаа дүүрэн хэрэглэжэ шаданхай гэхэ зэргэгүйёди. Социалис мүрысөө эмхидхэлэй түрүү дүршэлнүүдые нютагаймнай эдэ Советүүд өөhэд хоорондоо халалсан абажа, ажалша коллективүүдэй өөрсө ёhын эрхэ байдалда тааралдуулан, шэнэ шэнжээр баяжааха ёhотой гээшэ. Өөhэд хоорондоо мүрысөдэг Хэрээтын ба Еланска сельскэ Советүүдтэ, Шэбэртын ба Шанагын сомоной Советүүдтэ өөрын ёhоной hайн түхэл шэнжэнүүд яhалал бии байха. Мүрысөгшэ эдэ Советүүд квартал бүхэнэй дүнгүүдэй гаргагдахада, өөhэд хоорондын шалгалта үнэргэхэ, дүй дүршэлөө халалсан абалсажа байха ёhотой hэн. Энэ шалгалтануудта Советүүдэй саг үргэлжын комиссинуудай гэшүүд хабаадуулагдажа, үйлэдбэриин, соёл культура болон hүурин тосхонуудай болбосоронги түхэлтэй болгохо асуудалнууд гүн үнэзэгы удхатайгаар шүүмжэлхы оршон байдалда хэлсэгдэхэ арга олдохо байгаа. Энэ тон шухала хэрэг хүсэд анхарагдангүй үлэдэг байhаниинь тон харамтай.

Социалис мүрысөөнэй эршэ зали улам эршэдэхэжэ, түхэл шэнжэнүүдынь бүри гүн удхатай болгохо гээшэ арадай депутадуудай Советүүдэй, тэрэнэй гүйсэдкомуудай онсо анхарал доро байха ёhотой болоно. Тиихэдээ депутад бүхэнэй социалис мүрысөөнэй үүргэ дээшэлүүлгэдэ эдэбхитэй хабаадалга тон удха шанартай, арадай этигэмжэтэ нюурай уялганууде дүүргэлгэдэнь хүсэ ехэтэй зэбсэг боложо үгэхэ байна.

А. ПЕТРОВ,
арадай депутадуудай Бэшүүрэй районно Советэй гүйсэдкомой инструктор.

СОВЕТ РӨССИ БОЛОН МОНГОЛОЙ ХООРОНДО ДИПЛОМАТИЧЕСКА ХАРИЛСААНАЙ БАЙГУУЛАГДАhААР 60 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

АНДА НҮХЭДЭЙ ЁhО ГУРИМААР

Монгол-совет харилсаа холбоонуудай түүхэдэ 1921 оной нолбрийн 5 онсо hуури эзэлдэг юм. Энэ үдэр Москвада шухала документдэ — РСФСР-эй болон Монголой Арадай Республикын хоорондо хани барисаата харилсаа холбоо тогтоохо хэлсээндэ гар табигдаhан байна. Монголой революцийн туйлалтануудые хамгааллха, социальна дэбжэлтын замаар оронние хүгжөөхэ хэрэгтэ энэ хэлсээн гансал шиидхэхы үүргэ дүүргэ бэшэ, мүн бодото тэгшэ эрхын ба нэгэ нэгэндээ туhалалсалгын, бүрин эрхэтэ ба национальна бэеэ даанхай байдалые хүндэлхэ ёhо гуримуud дээрэ үндэhэлhэн шэнэ харилсаануудые уласхоорондын хэрэгтэ баталалгын эхин болоhон байна.

Монгол-совет документдэ гар табигдаhаар 60 жэлэй ойе МНР-эй ажалшад ехэ баяртай hайндэр мэтээр угтана. Тэдэнэр зохёохы ажалайнгаа амжалтануудые энэ hайндэртэ зорюулжа зуураа, социалис байгуулалтын дүнгүүдые сэдьмэлээ ханангяар согсолно. Арадай революцийн түрүүшын үдэриүүдhээ эхилжэ Советүүдэй ороной туhалаагүй hаань, политическэ ба экономическа бэеэ даанхай байдалаа аршалан хамгаалжа, капиталис бэшэ замаар хүгжэхэ социально-экономическа зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ Монгол орон шадахагүй hэн.

Хоёр ороной арадуудай хани барисаан жэлhээ жэлдэ бэхижээ. 1946 ондо гар табигдаhан хани барисаан ба нэгэ нэгэндээ туhалха тухай договор, экономическа болон соёлой харилсаа холбоон тухай хэлсээн совет-монгол бухы талын харилсаануудые хүгжөөлгэдэ шухала шата болоо. Нүхэр Л. И. Брежневэй хани ёhоной албанай хэрэгээр МНР ерэхэ үедэ, 1966 ондо баталагдаhан хани барисаан, харилсаа холбоон ба нэгэ нэгэндээ туhалха тухай шэнэ договор хадаа МНР-эй болон Советскэ Союзай хоорондын аха дүүгэй харилсаа холбоое хүгжөөлгэдэ шэнэ шата болоhон гэжэ Монголдо тоолодог. Тус документын үндэhөөр экономическа, эрдэм техникын болон соёлой талаар харилсаа холбоон бүри үргэнөөр хүгжөө. Гансахан hүүлэй табан жэлдэ Советскэ Союзай туhаламжаар республикада арадай ажахын 150 томо барилга ашаглалгада оруулагдаhан байна. Тэрэнэй продукцийн зарим хубинь СССР-тэ эльгээгдэдэг.

Монгол-совет харилсаа холбоон бүри үргэджэ байна гэжэ бодото байдал дээрэhээ харагдана. Энэ харилсаа холбооной ашаар республикада Монголой индустрийн асари ехэ барилга ашаглалгада оруулагдаа. Энэнь зэдэй ба молибденэй руда олзоборилхо ба болбосоруулха «Эрдэнэт» гэжэ шанаржуулгын комбинат болоно. Энэ харилсаа холбооной ашаар монгол ба совет арадуудай эрэлхэг зоригто хүбүүд Ж. Гуррагча болон В. Джанибеков замбуулинай дайдаар нинДэ.

КПСС-эй XXVI съездын ба МНРП-гэй XVIII съездын зоригжуулхы түүхэтэ шиидхэбэринүүд, тэдэнэй дэбжүүлhэн коммунис ба социалис байгуулалтын, эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй асари ехэ программануud монгол ажалшадай политическэ болон ажалай эдэбхи үүсхэлые дэшэлүүлхэ талаар ехэ түлхисэ болоо. Энэ табан жэлэй үедэ совет-монгол экономическа болон эрдэм шэнжэлгын харилсаа холбоон горитойгоор үргэдэхэ байна.

Республика дотор байгаалийн ба материальна нөөсэнүүдые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ, арадай ажахые хэлээришэгүйгөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдаха байна. 1981 — 1984 онуудта МНР-тэ 350 шахуу объект бариг-дахаар, шэнэдхэн заhагдахаар хараалагдана. Экономикын элдэб салбаринуудые хүгжөөхэ талаар элдэб янзын 45 программа ба хэмжээ ябуулга бэелүүлэгдэхэ байна.

Мүнөөдэрэйнь бухы амжалтануud аха дүүгэй монгол-совет эбдэршэгүй хани барисаанай үрэ дүн болоно гэжэ Монголой ажалшад талархалай мэдэрэлтэйгээр хэлэнэ. Энэ хани барисаан социалис Монголые урагшань хүгжөөхэ талаар шиидхэхы нүхэсэл байгаа, байнашье, байхашье.

А. ДЕНИСОВИЧ,
ТАСС-ай корр.

Улаан-Баатар.

ХАНИ БАРИСААНАЙ hАЙНДЭР

Дипломатическа харилсаа холбоо тогтоохо тухай 1921 оной нолбрийн 5-да гар табигдаhан совет-монгол хэлсээн хадаа социально-экономическа хүгжэлтын элдэб шатануудта байhан ехэ ба бага арадуудай хоорондо адли тэгшэ эрхын, бэеэ дааhан байдалай, нэгэ нэгэеэ хүндэлэлгын, нягта харилсаа холбооной, нэгэ нэгэндээ туhаламжа үзүүлэлгын үндэhэ hүүри дээрэ шэнэ түхэлэй харилсаа тогтоohон Монголой түүхэдэ түрүүшын тэгшэ эрхэтэй улаасхоорондын договор болоhон байгаа. Энэ хэлсээн Монголой Арадай Республикые али бухы талаhаань хүгжөөлгэдэ айхабгар ехэ удха шанартай байгаа.

Залуу республика бата найдамтайгаар урагшаа дабшаба. Совет мэргэжэлтэдэй туhаламжаар предприятинуud, госхозуud, hүргуулинуud бариг даhан, техникумуud, дээдэ hүргуулинуud нэгэдhэн, промышленность болон соёлой дүршэл шадабари ехэтэй хүдэлмэрилэгшэд үргаhан байха юм. Бүхы хүн зонийнь үзэг бэшэгүй байhан ушар өөhэдын национальна мэргэжэлтэдые hурган бэлдэхэдэнь, ехэ бэрхэшээл түбэгүудые ушаруулhан байгаа. Ажалшадта түлөөhэгүйгөөр hураха эрхэ олгоhон МНР-эй Конституцийн ёhоор арадай правительство бүгэдэ нинтын эхин hуралсал, харин хотонуудта, аймагуудай түбүүдтэ долоон жэлэй hуралсал бии болгоhон байгаа. 1965 онhоо хойшо орон дотор бүгэдэ нинтын hуралсал бии болгохо гэhэн хараа шэглэл бэелүүлэгдэжэ эхилээ hэн. Мүнөө Монгол орондо үзэг бэшэг мэдэхэгүй ушар гүйсэд усадхагданхай, дүрбэдэхи хүн бүхэн hүргуулида гү, али курсануудта hурадаг.

Мянган хүнэй хүртэсэдэ студентнэрэйнгээ тоогоор республика хүгжэнги хэдэн капиталис оронуудые ахижа гараа. Монголой гүрэнэй университет, политехническэ, худөө ажахын, багшанарай, медицинскэ ба бусад дээдэ hургуулинуud үүдээ залуушуулай урда үргэнөөр нээhэн байна.

Хорёод институт болон лаборатори эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэри эрхилдэг, МНР-эй ба СССР-эй Наукануудай академинуудэй харилсаан орон дотор научна шэнжэлгэнүүдэй амжалтада, тэрэнэй научна кадрнуудай ургалтада аша үрэ ехэтэйгээр нүлөөлдэг байха юм. Хоёр ороной мэргэжэлтэдэй хамтын ажал, Дубнадахи Ядерна шэнжэлгэнүүдэй нэгэдэмэл институтай хүдэлмэридэ монгол эрдэмтэдэй хабаадалсалга — эдэ бүгэдэ МНР-тэ эрдэм наукые хүгжөөлгэдэ ехэ нүлоо үзүүлдэг байгаа, мүнөөшье үзүүлнэ.

Геологическа, палеонтологическа, биологическа, түхын-соёлой хамтын экспедицинүүд эндэ амжалтатайгаар хүдэлнэ. Жэшээнь, манай ороной дэбисхэр дээрэ үнэтэ шухаг ашагта малтамалнуудай яагаад бии бололгын, тэдэнние элирүүлэн бэдэрэлгын хуули ёhонуудые шэнжэлхэ талаар монгол-совет геологическа экспедици шухала үрэ дүнгүүдые туйлаhан байна. Хамтын биологическа экспедиц Монголой үргамалай аймагые, Түбэй Азийн хойто хубидахи ургамалай ба амитадай аймагуудай хүгжэлтые шэнжэлгэдэ өөрсө шухаг нээлтэнүүдые хүлэн байха юм. Экспедицинүүдэй хүлэн гүнзэгы ехэ шэнжэлгэнүүд ороной байгаалийн нөөсэ баялигуудые арадай ажахыда hайнаар хэрэглэхэ арга олгоно.

Хоёр ороной Науканууудай академинуудэй хоорондо харилсаа холбоо тогтоохо талаар шэнэ табан жэлэй түсэб 1980 ондо Москвада баталагдаа hэн. Энэ түсэб холын хараа зорилгонуудтай. Социальна болон арадай ажахын гол зорилгонуудые, эрдэм наукын шухала асуудалнуудые шиидхэхын тула ехэ удха шанартай байна.

hүүлэй арбан жэлэй турша соо илангаа литература, искусствын талаар харилсаа холбоомнай эршэмтэйгээр хүгжөөгдөнэ. Выставкэнүүдые эмхидхэхэ, кинофестивальнуудые үнгэргэхэ, кинофильмнүүдые буулгаха, зүжэгүүдые табиха, уран зохёолнуудые оршуулха талаар ехэ юумэн хэгдэнэ. Нэгэ нэгэнэйдээ соёлой үдэрнүүдые үнгэргэдэг hайн ёhо заншалтай-бди. Үнгэрhэн табан жэлдэ МНР-тэ совет уран hайханай 17 коллектив, тэрэ тоодо академическэ Бага театр, С. В. Образцовой хүтэлбэрилдэг кукольна театр, Рязанийн ород арадай хоор ошожо, бэлиг шадабаряа аха дүү арадтаа бэлэглээ hэн. Тиихэдэ Монголой уран hайханай 10 коллектив СССР-тэ ошожо ерэhэн юм.

hүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ Союзда Монголой искусствын 300 шахуу мэргэжэлтэ hуража гараhан байна.

Уран зохёолой оршуулганууд соёлой харилсаа холбоондо ехэ hүүри эзэлдэг. А. Пушкинай, М. Лермонтовэй, Н. Гоголийн, Л. Толстойн, манай үеын уран зохёолшод К. Симоновэй, К. Фединэй, Ч. Айтматовай, Ю. Бондаревой, Г. Марковай, В. Распутинай, Р. Гамзатовай зохёолнууд МНР-тэ хэблэгдэн гарадаг юм. Эдэ жэзэндээ Монголой уран зохёолшодой бүтээлнүүд СССР-эй арадуудта хүндэтэй болонхой. Дайнай hүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ Союзда монгол авторнуудай 270 шахуу зохёол СССР-эй арадуудай хори гаран хэлэн дээрэ дүн хамта 10 миллионhоо дээшэ хэhэгээр барлагдан гараhан байна.

МНР-тэ ород хэлэ шудалгада айхабтар ехэ анхарал хандуулагдадаг. Ород хэлэ hайнаар мэдэхэдээ, ажалшан арад оюун бодолой барагдашагүй ехэ баялигуудые ниитэлhэн ород хэлэн дээрэ хэблэгдэнхэй зохёолнуудые уншаха аргатай болохо, коммунис байгуулалтада совет арадай туйлаhан амжалтануудтай улам гүнзэгытөөр танилсаха, коммунис ёhоор ажаhууха, ажаллаха талаар совет хүнүүдhээ hуралсаха арга олохо байна гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал тэмдэглээ hэн. Манай орон дотор 250 мянган хүн hуралсалай элдэб эмхи зургаануудта, кружогуудта ород хэлэ шудалдаг юм. А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ Ород хэлэнэй институтай филиал 1978 ондо Улаан-Баатарта нээгдээ hэн. Аха дүү ороной амжалта туйлалтануудтай Монголой хүн зоной үргэнөөр танилсаха хэрэгтэ Совет эрдэм, соёлой байшан шухала үргэ дүүргэдэг.

Дүршэл шадабаритай, гүнзэгы эрдэм мэдэсэтэй мэргэжэлтэдые бэлдэхэ хэрэгтэ Советскэ Союз манай орондо ехэ туhа хүргэдэг байhан, мүнөөшье хүргэнэ. Өмгөтэл нүүлэй табан жэл соо 6 мянган гаран монгол хүбүүд, басагад СССР-эй дээдэ hургуулинуудта hурахаар эльгээгдэhэн ошгаа.

МНРП-гэй XVIII съезд дээрэ ингэжэ тэмдэглэгдэбэ: «КПСС-тэй, совет арадтай хани харилсаагаа, али бүхы холбоо барисаагаа саашадаашье хэлээришэгүйгөөр гүнзэгырүүлэн бэхижүүлхэ гээшэ манай гол зорилго болоно. Советскэ Союзтай харилсаа холбоон, хани барисаан, аха нүхэсэл хадаа социализм байгуулын замаар бидэнэй хурдан түргэнөөр хүгжөхэ найдамтай эрхэ нүхэсэл болоно».

Совет-монгол харилсаанай 60 жэлэй ой хадаа Монголой үлгэн hайхан газар дээрэ марксизм-ленинизмын суртал hургаалнуудай илан мандалгын hайндэр, социализмын түлөө тэмсэлдэ манай арадай туйлаhан илалтын hайндэр, МНР-эй ба СССР-эй арадуудай зохёон байгуулхы ажалай, хани барисаанай hайндэр мүн.

Лудэвдоржийн ХАШБАТ,
монгол журналист.
(АПН).

Хэлбэришэгүй бата, сэхэ шууд хараа бодол

Баруун Германийн «Шпигель» журналда Л. И. Брежневэй үгэhэн интервью тушаа гадаадын шэнжэлэлнүүд уласхоорондын олонниитын ба хэблэлэй гол анхарал татана. Советскэ Союз амгалан тайбан байдал аршалан хамгаалха ба батадхахаар шиидэнхэй байhанаа дахин лаблан элирхэйлбэ гэhэн hанамжа тэдэ шэнжэлэлнүүдэй гол удха болоно. Элдэб ороноуудай хэблэлэй органууд энэ интервьюе бүрин гү, али тодорхойлон найруулан тунхаглаха зуураа, совет гадаадын политикын залан сэхэ, эб эстэн байхые үнэхөөрөө хүсэдэг, үрэтэй хөөрэлдөө хэхэ, уласхоорондын тон шухала асуудалнуудые хаража үзэхэ, ядерна хосоролой аюулые зайсуулгада туhа хүргэхэ шиидхэсэридэ бүтэмжэтэй үрэтэйгөөр хандаха гэжэ оролдодог ба бэлэн байhыень совет хүтэлбэрилэгшын мэдүүлгэ үнэншэмэ тодоор элирхэйлэн харуулна гэжэ тусхайлан тэмдэглэнэ.

Советскэ Союз шахардуу байдал hуларуулгын хэрэг хамгаалха ба гүнзэгырүүлхын, империализмын үүдхэhэн буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрэлгэ зогсоохо, дай саран зайсуулхын түлөө оролдосотой нэтэрүүгээр тэмсэнэ, «Шпигель» журналда үгэhэн интервью дотороо Л. И. Брежневэй онсолон тэмдэглэhэнэй ёhоор, СССР хэндэшье аюул тохёолдуулнагүй, хэндэшье добтолхоор бэлдэнэгүй, совет сэрэгэй хараа бодол хамгаалхы шэнжэтэй юм, —гэжэ **Болгарийн «Работническо дело»** газетэ бэшэнэ. Зүүн ба баруун зүгэй ороноуудай хоорондын харилсаанай мүнөө горитойгоор хүйтэрөөд байhанай түлөө харюусалгые Советскэ Союз бэшэ, харин баруун тээхи хархис бүлэгүүд, түбхын түрүүндэ США-дахи дай жүрөөдэдэг бүлэгүүд харюусаха болоно. Тэдэнэр шахардуу байдал hуларуулха тухай бэшэ, харин зүришэлдөө үүдхэхэ тухай, тэгшэ эрхэтэй, адли аюулгүй байдалай байhанай үндэhөөр үгсэ ойлголсохо тухай бэшэ, харин сэрэгэй талаар булюу боложо, хүсэ хэрэглэн зонхилхо тухай ехэ абьяастайгаар хэлэдэг байна.

Советскэ Союз буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрэлгэ зогсоохо, тэдэнние үнэхөөр хуряаха, ямаршье үнэн сэхэ хөөрэлдөө хэхые хүсэдэг тухайдаа эли тодоор мэдүүлдэг байна,— гэжэ **Венгрийн «Непшэг мэдэхэгүй ушар гүйсэд усадхагданхай, дүрбэдэхи хүн бүхэн hургуулида гү, али курсануудта hурадаг.**

Мянган хүнэй хүртэсэдэ студентнэрэйнгээ тоогоор республика хүгжэнги хэдэн капиталис оронуудые ахижа гараа. Монголой гүрэнэй университет, политехническэ, худөө ажахын, багшанарай, медицинскэ ба бусад дээдэ hургуулинуud үүдээ залуушуулай урда үргэнөөр нээhэн байна.

Хорёод институт болон лаборатори эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэри эрхилдэг, МНР-эй ба СССР-эй Науканууудай академинуудэй харилсаан орон дотор научна шэнжэлгэнүүдэй амжалтада, тэрэнэй научна кадрнуудай ургалтада аша үрэ ехэтэйгээр нүлөөлдэг байха юм. Хоёр ороной мэргэжэлтэдэй хамтын ажал, Дубнадахи Ядерна шэнжэлгэнүүдэй нэгэдэмэл институтай хүдэлмэридэ монгол эрдэмтэдэй хабаадалсалга — эдэ бүгэдэ МНР-тэ эрдэм наукые хүгжөөлгэдэ ехэ нүлоо үзүүлдэг байгаа, мүнөөшье үзүүлнэ.

Геологическа, палеонтологическа, биологическа, түхын-соёлой хамтын экспедицинүүд эндэ амжалтатайгаар хүдэлнэ. Жэшээнь, манай ороной дэбисхэр дээрэ үнэтэ шухаг ашагта малтамалнуудай яагаад бии бололгын, тэдэнние элирүүлэн бэдэрэлгын хуули ёhонуудые шэнжэлхэ талаар монгол-совет геологическа экспедици шухала үрэ дүнгүүдые туйлаhан байна. Хамтын биологическа экспедиц Монголой үргамалай аймагые, Түбэй Азийн хойто хубидахи ургамалай ба амитадай аймагуудай хүгжэлтые шэнжэлгэдэ өөрсө шухаг нээлтэнүүдые хүлэн байха юм. Экспедицинүүдэй хүлэн гүнзэгы ехэ шэнжэлгэнүүд ороной байгаалийн нөөсэ баялигуудые арадай ажахыда hайнаар хэрэглэхэ арга олгоно.

Хоёр ороной Науканууудай академинуудэй хоорондо харилсаа холбоо тогтоохо талаар шэнэ табан жэлэй түсэб 1980 ондо Москвада баталагдаа hэн. Энэ түсэб холын хараа зорилгонуудтай. Социальна болон арадай ажахын гол зорилгонуудые, эрдэм наукын шухала асуудалнуудые шиидхэхын тула ехэ удха шанартай байна.

hүүлэй арбан жэлэй турша соо илангаа литература, искусствын талаар харилсаа холбоомнай эршэмтэйгээр хүгжөөгдөнэ. Выставкэнүүдые эмхидхэхэ, кинофестивальнуудые үнгэргэхэ, кинофильмнүүдые буулгаха, зүжэгүүдые табиха, уран зохёолнуудые оршуулха талаар ехэ юумэн хэгдэнэ. Нэгэ нэгэнэйдээ соёлой үдэрнүүдые үнгэргэдэг hайн ёhо заншалтай-бди. Үнгэрhэн табан жэлдэ МНР-тэ совет уран hайханай 17 коллектив, тэрэ тоодо академическэ Бага театр, С. В. Образцовой хүтэлбэрилдэг кукольна театр, Рязанийн ород арадай хоор ошожо, бэлиг шадабаряа аха дүү арадтаа бэлэглээ hэн. Тиихэдэ Монголой уран hайханай 10 коллектив СССР-тэ ошожо ерэhэн юм.

hүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ Союзда Монголой искусствын 300 шахуу мэргэжэлтэ hуража гараhан байна.

Уран зохёолой оршуулганууд соёлой харилсаа холбоондо ехэ hүүри эзэлдэг. А. Пушкинай, М. Лермонтовэй, Н. Гоголийн, Л. Толстойн, манай үеын уран зохёолшод К. Симоновэй, К. Фединэй, Ч. Айтматовай, Ю. Бондаревой, Г. Марковай, В. Распутинай, Р. Гамзатовай зохёолнууд МНР-тэ хэблэгдэн гарадаг юм. Эдэ жэзэндээ Монголой уран зохёолшодой бүтээлнүүд СССР-эй арадуудта хүндэтэй болонхой. Дайнай hүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ Союзда монгол авторнуудай 270 шахуу зохёол СССР-эй арадуудай хори гаран хэлэн дээрэ дүн хамта 10 миллионhоо дээшэ хэhэгээр барлагдан гараhан байна.

МНР-тэ ород хэлэ шудалгада айхабтар ехэ анхарал хандуулагдадаг. Ород хэлэ hайнаар мэдэхэдээ, ажалшан арад оюун бодолой барагдашагүй ехэ баялигуудые ниитэлhэн ород хэлэн дээрэ хэблэгдэнхэй зохёолнуудые уншаха аргатай болохо, коммунис байгуулалтада совет арадай туйлаhан амжалтануудтай улам гүнзэгытөөр танилсаха, коммунис ёhоор ажаhууха, ажаллаха талаар совет хүнүүдhээ hуралсаха арга олохо байна гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал тэмдэглээ hэн. Манай орон дотор 250 мянган хүн hуралсалай элдэб эмхи зургаануудта, кружогуудта ород хэлэ шудалдаг юм. А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ Ород хэлэнэй институтай филиал 1978 ондо Улаан-Баатарта нээгдээ hэн. Аха дүү ороной амжалта туйлалтануудтай Монголой хүн зоной үргэнөөр танилсаха хэрэгтэ Совет эрдэм, соёлой байшан шухала үргэ дүүргэдэг.

Дүршэл шадабаритай, гүнзэгы эрдэм мэдэсэтэй мэргэжэлтэдые бэлдэхэ хэрэгтэ Советскэ Союз манай орондо ехэ туhа хүргэдэг байhан, мүнөөшье хүргэнэ. Өмгөтэл нүүлэй табан жэл соо 6 мянган гаран монгол хүбүүд, басагад СССР-эй дээдэ hургуулинуудта hураханаар эльгээгдэhэн ошгаа.

МНРП-гэй XVIII съезд дээрэ ингэжэ тэмдэглэгдэбэ: «КПСС-тэй, совет арадтай хани харилсаагаа, али бүхы холбоо барисаагаа саашадаашье хэлээришэгүйгөөр гүнзэгырүүлэн бэхижүүлхэ гээшэ

ХҮН да байгаали

«БАГА ТИМИРЯЗЕВКА»

Совет ороной пионернүүд эдир багаhаа ажалда дүршэдэг, Эхэ ороной-ноо hалбаран хүгжэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулдаг.

Юhэн жэлэй саада тээ «Пионерская правда» газетэ «Бага Тимирязевкын» байгуулагдаhан тухай сонсохоо hэн. Мүнөө хэдэн мянгаад эдиршүүл гэшүүдынь боложо, поли, тарялан дээрэ үндэр ургаса ургуулхын түлөө тэмсэлдэ хубитаяа оруулна, эрдэм мэдэсэеэ бодогоор хэрэглэнэ.

Захааминай районой Михайловкын дунда hургуулиинхид республика дотороо эгээл түрүүлэн «Бага Тимирязевка» эмхидхэhэн, «Баян ургасын түлөө» гэhэн уряа доро хүдэлжэ эхилhэн юм. Hургуулиин юннадууд сорт шэнжэлдэг гүрэнэй ба hургуулиин дэргэдэхи туршалгын участогуудта шэнжэлгын ехэ хүдэлмэри ябуулжа, hайн үрэ дүнгүүдые түйлаад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые нилээд гайхуулаа hэн. Эдэнэй үүсхэл оролдолго бодотоор сэгнэгдээ. «Бага Тимирязевка» гэhэн Бүхэсоюзна конкурс-харалгада түрүү hуури эзэлжэ амжаад, шэб шэнэхэн автобусоор шагнагдаа бэлэй.

1973 ондо энэ конкурсдо Бэшүүрэй найман жэлэй hургуулиин юннадууд илажа, «Школьник» гэhэн проекторээр шагнагдаа. 1974 ондо Кабанскын районой Выдринэй дунда hургуулиин ой тайгада дуратайшуул баhал шалгаржа, дурасхаалта бэлэг — фотолаборатори хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгэнүүд эдэнэртэ барюулагдаа бэлэй. 1976 ондо Зэдын районой Дэрэстэйн, 1977 ондо Загарайн районой Асагадай дунда hургуулиин байгаали хамгаалагшад бусад сооhоо шалгараа hэн. Асагадай hургуулиин hурагшадай бэшэг уншаа: «Манай hургуули багахан юм. Ороймоол 145 хүбүүд, басагад, гэбэшье булта тимирязевецүүд. Гол түлэб хурьга харуулhаха хүдэлмэридэ хабаадалсанабди. Совхозоймнай отарануд томонууд, тиимэhээ хонишоднай ядалдадаг даа. Бидэ звенонууд боложо хубаараад, ажахыдаа туhалнабди. Оёрын зоотехнигүүдтэй, ветеринарнуудтаюди... hурган хүмүүжүүлэгшэмнай районой эрхим хонишон Иннокентий Михайлович Евсюков юм».

1980 ондо үхибүүдые ажалда дүршүүлхэ хүдэлмэри бүри үргэн дэлгэтэй боложо, Прибайкалиин районой Турунтаево тосхоной дунда, Хурамхаанай районой Могойтын 8 жэлэй hургуулиин эдир натуралистнууд нэгэ мүhэн илагшадай тоодо оролсоо. Бэлэг болгон үгтэhэн телевизор хүүгэдые баhал баясуулаа hэн.

«Бага Тимирязевкын» звенонууд «Нэгэ хоолосой ургаhан газарта хоёрые ургуулха» гэhэн уряа доро урма зоригтойгоор ажаллажа эхилhэн, ажаллаhааршье.

«Ороohо тарыа, мяха, hү, овощ, фрукт бүри ехээр үйлэдбэрилжэ, Эхэ орондоо тушааха, совет хүнүүдэй — коммунизм байгуулагшадай ажабайдал баян дэлгэр, гоё hайхан болгохо» гэжэ КПССэй XXVI съездын шиидхэбэринүүд соо бэшэгдэнхэй, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсөб, зорилгонууд соо хараалагданхай.

— Эхэ оромнай, олоной хэрэгтэ өөhэдынгөө хубиные оруулхабди, — гэжэ Улаан-Удын районой Дооло-Ивалгын hурагшад түрэл партиингаа уряада харюусан элидхээ hэн.

Найман жэлэй энэ hургуулиин багшанарай коллектив Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэй суг залуу үетэнние багаhаань ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ асуудалые урагшатайгаар шиидхэжэ байнхай. Эндэхи үйлэдбэриин бригада хоёр звено болон хубааранхай. 25 хүнтэй бүридэhэн хони хаhшалагшад, мүн лэ корнеплодуудые ургуулагшад даалгагдаhан уллгануудаа амжалтатайгаар дүүргэдэг. Өдөонд 3066 хониной ноohо хаhшалжа, хонин бүриhөө 1,2 килограмм ноohо хаhшалhан, 1475 хурьга эхэhээ hалгаажа тэнжэhэн, хониной үүлтэр hайжаруулха талаар хүдэлмэри ябуулhан байна. Эбэртэ бодо мал мүн лэ харуулhалсаа. 12 гектар газарта корнеплодуудые ургуулжа, 1 гектар бүриhөө 165 центнер ургаса хурьагаа. Hурагшад найман фермэ, гүүртэ болон отарануудые шефтээ абанхай, малай байрануудта улаан булангуудые эмхидхэжэ, саг ургэлжэ концерт, наада харуулдаг, ажалдань туhалалсадаг юм. 570 гектар газарай сабшалангай шулуу түүжэ сэбэрлээ, 6 гектар газарта хартаабха ургуулжа хурьагаа.

Hургуулиингаа газаахине болбосон түхэлтэй болгохо, hуралсалай-туршалгын участок байгуулха талаар нилээд удаан саг соо хүдэлөө. Дүрбэн жэлэй саада тээ hургуулиин газаа хооhон hэн. Түрүүшын жэл шорой, минеральна үтэгжүүлгэ асарагдаhан, удаань модо hөөг, элдэб янзын сэсэгүүд тарилдаhан байна. Мүнөө биологиин хэшээлүүд үнгэрэгдэдэг, үхибүүд үзэйэн юумээ ухаандаа хадууха, ургамалнуудые харуулhалан абадаг талаар дүршэлтэй болодог. Хоёр жэлэй туршада 1200 элдэб модод hуулгагдаhан байна.

Эхин классуудай hурагшад хабаадуулагдажа, багахан туршалгануудые хэзэ үзэдэг юм. Жэшээлхэдэ, фасолиин хуурай ба норгогдоhон үрэй нэгэ мүhэн тарижа үзэдэг. Ахалагша классайхид овощ ургуулгада туршалга хэдэг. Томадуудай ургалтада минеральна үтэгжүүлгын хэр нүлөөлдэгые тодорхойгоор шэнжэлэн үзэhэн, 100 дүрбэлжэн метр газарhаа 320 килограмм томат хуряаhан байна.

Эдир натуралистнуудай республиканска станциин даабаряар томадуудай «Новинка», «Белый налив», «Талалихин», «Превосходные» гэhэн сортнуудые туршалга үнгэрэгдөө. Илангаяа «Белый налив» гэhэн сорт амта шэмтынгээ талаар эгээл hаhшаалтайнь гэжэ элирүүлэгдээ. Hурагшад нигэжэ ашатай туhатай хүдэлмэридэ хабаадуулагдахадаа, хизаар оронойнгоо байгаалиин баялиг тухай мэдэсэеэ ургэдхэнь. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, hуралсал хүмүүжүүлгын зорилготой нягта холбоотой болоо бшуу. Участогай газар ашагтайгаар хэрэглэхэ шухала гэжэ үхибүүд ойлгодог. Энэ жэлдэ дүн хамта 590 килограмм томат, 300 килограмм үтэрсэ, 100 килограмм кабачок хуряагдаа. Hургуулиин столоводо ороходо, амтатай салат, овощ элбэг байдаг.

Доодо-Ивалгын эдир натуралистнуудай багша Л. Ж. Балыжинимаевагай эмхидхэл, ударидалга доро ульhа залитайгаар ажал хэрэгүүдэ эрхилнэ гэжэ тобшолоё. Людмила Цыреторова, Дарима Махутова, Ирина Доржиева, Наталья Бальчинова, Алдар Цыденов гэгшэд саг ургэлжын эдэбхи үүсхэлээр шалгардаг юм. Нигэжэ пионериүүдэй ба hурагшадай мэргэжэлээ шэлэхэдэнь туhалха, нинтын хүдэлмэридэ хабаадуулха зорилго бэелүүлэгдэнэ гэгшэ. Доодо-Ивалгын «Бага Тимирязевка» баян ургасын түлөө тэмсэлээ түхэреэн жэлэй туршада hуладуулнагүй.

З. ОСИПОВА,
юшадуудай республиканска станциин методист.

ТЭНСЭЛГЭЭР ДҮҮРЭБЭ

МЕРАНО. (ТАСС). Эрэшүүлэй дунда шатараар дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй арбан хоёрдохи парти 41-дэхи ябадалдаа хойшолуулагдаhан байгаа. Дэлхэйн чемпион А. Карпов нэгэ хүбүүгээр үлүү hэн.

Энэ партиин тэн үедэ Корчной нимэ ехэ мүрысөөндэ яашье таарахагүй хулиган ааша гаргажа, дэлхэйн чемпиондо зүрюу харшаар гутамшаг муухай үгэнүүдые хэлэhэн, хашхарhан байгаа. Тэд арбитр энэ аашыень дары болюулхын орондо, эрхэ таниил үхибүүндэ хандаhан юумэндэл, дала мүрыень эльбэжэ hамааруулхаhаа өндөо юумэ хэгүй.

Дэлхэйн чемпион нимэ аашыень буруушаажа, мүрысөөнэй апелляционно комитедтэ хандаба. Мүрысөөнэй ёно гуримые хазагайруулhанайнгаа түлөө хулисэл гуйхыень баадхаха эрилтэ тэрэ табиhан байгаа. Шатар нааданай ёно гуримаар хараалагдаhан хэмжээнүүдые дары абахыень А. Карпов арбитрнуудые гуйhан байна.

Хойшолуулагдаhан энэ партиин ноябрийн 3-да наадагдажа, 17-дохи ябадалдаа тэнцэлгээр дүүрэбэ. Дэлхэйн чемпион Анатолий Карпов 1:1 тоотойгоор түрүүлжэ ябана. 13-дахи партиин ноябрийн 5-да наадагдаха юм.

АЗА ТАЛААН ТУДАБА

ДОСААФ-ай лотерейн биледдүүдэй түрүүшын хахадай тиражай шүүбэрийн дүн согсолходо, республикын нютагуудай хэдэн ажалшад аза талаантай байба. Тэдэнэй дунда Закаменск хотын В. Г. Шелкунов «МТ-10-36» (Днепр), Улаан-Удэ хотодо ажаhуудаг Г. В. Бальков колясканай «Иж-Юпитер 3-01», Мухар-Шэбэр тосхоной И. Г. Бурлаков «Восход-3» мотоциклүүдые шүүhэн байна. Тиихэдэ элдэб янзын магнитофон, радиоприемник, велосипед, фотоаппарат, эрэшүүлэй, эхэйэрнүүдэй гарай часууд болон бусад шүүбэринүүд олон.

Г. МАРТЫНЮК.

ДЭЛХЭЙН КУБОГТА ХҮРТЭХЫН ТҮЛӨӨ

Боксоор дэлхэйн Кубогта хүртэхын түлөө хоёрдохи мүрысөөн ноябрийн 9-дэ Монреальда эхилхэ. Түби бүхэнhөө эрэлхэ түрүү хоёр команда хүндэтэ шанда хүртэхын түлөө мүрысэхэ юм. Финляндийн Тампере хотодо үнгэрэгдэhэн Европын hүүлшын чемпионадта командааараа илажа, СССР-эй суглуулагдамал команда энэ эрхэдэ хүртэhэн байгаа.

— Дэлхэйн Кубогта хүртэхын түлөө хоёр жэлэй урда тээ Нью-Йоркдо үнгэрэгдэhэн түрүүшын мүрысөөндэ манай боксёрнуудаа США-гай командада гартажа, хоёрдохи hуури эзэлээ hэн,— гэжэ СССР-эй боксын федерацийн харюусалгата секретарь Серафим Зорин хөөрэнэ. — Хэды хүшэр бэрхэшэлтэй байгаашье hаань, удаадахи мүрысөөнүүдтэ илажа гарахые оролдохо байнабди. Куба болон США-гай командануудтүрүү hуурида гарахын түлөө тэмсэхэ аргатай.

1980 ондо Москвада болоhон Олимпиадын ринг дээрэ манай боксёрнууд ороймоол нэгэ алтан, зүргаан мүнгэн медальда хүртэжэ, тусхай бшэ тоололгоор Кубын суглуулагдамал командада гартаа hэн,— гэжэ Зорин хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Олимпийн наадануудай түгэсхэлэй мүрысөөнүүдтэ шүүгдэжэ, манай гайхалтайшье бэшэ байгаа. Ушарынь гэхэдэ, бидэ, федерацийн хүтэлбэрилэгшэд, олимпийн hурган бэлдэлгэдэ, нинтэ методикодоо алдуу гаргаhан байгаабди. Гадна Олимпиадын урда тээхи дүрбэн жэлэй турша соо манай боксёрнууд Олимпийн наадануудтал адли нимэ ехэ мүрысөөнүүдтэ хабаадаагүй байшоо. Москвагай Олимпиадада ураншагүйгөөр мүрысөhөнhөө зарим тэды hургаал абаа юм аабзабди даа.

Дэлхэйн Кубогта хүртэхын түлөө энэ мүрысөөн хадаа манай боксёрнуудта 1982 ондо ФРГ-дэ болохо дэлхэйн чемпионадта бэлдхэлэй щухала шата болохо байна. Монреалиин ринг дээрэ болоhон туладдаануудай шанга тэмсэлдэ ороной суглуулагдамал командын ветерануудай ямар бэлдхэлтэй байные, тэдэнние халан абаха хүнүүдэй мэргэжэл шадабарине шалгаха арга олгохо юм.

Манай командада хэдэн олимпиецүүд бии. Эдэмнай хэд б, гэбэл, 1980 оной Олимпийн наадануудай 22-той чемпион Краснодарhаа Шамиль Сабиров (48 килограмм), Донецкын 21-тэй студент Виктор Мирошниченко (54 килограмм), 25-тай москвич Виктор Рыбаков (60 килограмм) гэгшэд болоно. Шамиль Сабировhаа бэшэниинь бултадаа үнгэрэгшэ хабар Тампере хотодо болоhон Европын чемпионадта хабаадажа, алтан медальнуудаар шагнагдаа hэн.

Хоёрдохи дунда шэгнүүртэ 27-той Европын чемпион Юрий Торбек (Гомель), 22-той Егор Илинзеер (Оренбург) гэгшэд Монреаль ошохо аргатай.

Сибиринь Каменск-Уральский хотоhоо 18-тай Юрий Александров (51 килограмм), Кироваканhаа СССР-эй хоёр дахин чемпион 21-тэй Самсон Качатурян (57 килограмм), Европын чемпионууд: Куйбышев хотын 20-той Василий Шишов (63,5 килограмм), Донецкhээ тэрэнэй сасуутан—СССР-эй абсолютна чемпион Александр Ягубкин (91 килограмм), Ташкентhээ 27-той Владимир Шин (81 килограмм), Алма-Атаhаа 22-той Серик Конакбаев гэгшэд Монреалиин ринг дээрэ гараха арга боломжонуудтай. В. Шин, С. Конакбаев гэгшэд дэлхэйн Кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөндэ алтан медальнуудаар шагнагдаа hэн. Гэхэ зуура Шин энэ жэлдэ СССР-эй чемпион болоhон байна. Европын чемпионадта hайнаар туладдажа, алтан медаляар шагнагдаhан Костромагай 25-тай студент Александр Крупин энэ шэгнүүртэ ошохо ехэ арга боломжотой байна. Крупин ямаршье зайhаа амжалтатайгаар добтолдог, онобшотой шанга сохилтонуудые хэдэг байнаараа шалгарна.

Энэ жэлдэ улаасхоорондын хэдэн ехэ мүрысөөнүүдтэ, тэрэ, тоодо Кубада, Венгриндэ болоhон мүрысөөнүүдтэ илалта түйлаhан 21-тэй Валерий Абаджан эгээл хүндэ шэгнүүртэ туладдаха аргатай юм, 98 килограмм шэгнүүртэйшье hаа, Абаджан ринг дээрэ бүшуу түргэнөөр, шамбай солбоноор хүдэлжэ, амжалта түйладаг байна.

Борис ОЛЬШЕВСКИЙ,
спортын мастер.
(АПН).

ТАСС • АПН • ХИЛЫН СААНАhАА

АРМЕНИИН АРШААН БУЛАГУУД

Элдэб янзын химическэ бүридэлтэй 300 гаран аршаан булаг Арменидэ тоологдодог. Байгаалиин рецептээр бэлдэгдэhэн хэдэн миллион литр «дом» халуун үнантай хамта газар дээрэ гаргагдадаг юм. Ереванай Курортын болон физиотерапиин институтай директор Завен Саркисиан hанамжаар дэлхэй дээрэхи бүхы аршаан булагуудтай адлирхуу аршаан булагуудые республикын газар дээрэ бэлдэг юм. Арзни, Джермук, Дилижан гэжэ Арменийн гурбан гол курортын аршаан ехэ hайн гэжэ тоологдодог, Арзни — зүрхэ hудалай үбшэнгүүдые, митральна клапанай зөмдэг, атерокардиосклероз, гипертони үбшэнгүүдые амжалтатайгаар аргалдаг ороной кардиологическа эрхим курортнуудай нэгэн болоно. Бусадшье олон үбшэн, тобшолон хэлэбэл, эльгэнэй үбшэнгүүдые «Арзни» үнаан эдэгээдэг байна.

Республикын тусхай шэглэлтэй хоёрдохи курорт Джермук гэжэ үндэр хада уулата газарта оршодог юм. Физико-химическэ бүридэлөөрөө эндэхи аршаан Карлова-Барын суута «Ширудель» гэжэ үнантай адлирхуу юм. Хото гэдэлэнэй, эльгэнэй, hүлhэнэй үбшэнтэй хүнүүдые эндэ эмшэлхэдэ илангаяа ашаг үрэтэй гэжэ Джермук курортло үнгэрэгдэhэн клиническэ шэнжэлгэнүүд харуулна.

«Анкаван», «Севан», «Личк», «Бжни» гэжэ минеральна аршаан булагуудые хэрэглэжэ, үбшэнтэдые аргалхын тула санаториинуудые гусхай шэглэлээр мэргэжүүлгэ Арменидэ үргэлжэлhөөр. Ямар нэгэн үбшэнгөө аргалуулхын тула заабол Армени ошоhоной хэрэггүй. «Арменийн аршаан булагуудые» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл жэл бүри хэдэн миллион бүтылхэ домто уhаа республикаhаа холо саагуур гаргажа худалдадаг юм.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ Арменийн аршаан булагуудай нөөсэнүүдые шэнжэлжэ үргэлжэлхэ. Медигүүд, геологууд, гидрологууд, климатологууд болон экономистнууд энэ хүдэлмэридэ хабаадалсаха байна.

Георг ОГАНЕСЯН,
АПН-эй корреспондент.

АМГАЛАН БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭНЭ

СОФИ. Социалис оронуудай Наукануудай академиинүүдэй президентнэрэй Софидо болоhоо хоёрдохи зүблөөндэ хабаадагшад буу. зөбсэгүүдые үрдилдэн түхэрхэ ябадалые империализмын зүгтөө гэхэр hүжэрөөжэ байнанда hаадаата болодогоо элирхэйлнь. Эндэ тараагдаhан мэдэсэл дотор тэмдэглэгдэhэнэй сёоор, харис хүсэнүүдэй нимэ ябуулганууд ядерна хёмороной аюулые бүри ехэ болгоно. Ядерна дайнай хосоролто хойшолонгуудые бусадhаа үлүү hайнаар мэдэхэ туладаа, эрдэмтэд арадуудай амгалан тайбан, аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлшэдэй түрүүшын зэргэдэ байха ёнотой болоно.

Ядерна түлшэ хэрэглэн, шухала хэмжээтэй элшэ хүсэ гаргажа болохо, ерээдүйдэ термоядерна реакторнуудые бии болгохо арга боломжонууд энергетикын хэдэ хэдэн асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгын үедэ харагдаhан байна.

Эдлэб hалбаринуудтахи научна шэнжэлгэнүүдэй таалаар социалис оронуудай Науканууудай академиинүүдэй олон талын харилсаа холбоной үрэ дүнгүүдые зүблөөндэ хабаадагшад мүн лэ зүбшэлбэ. Энэхиние саашадань гүнзэгырүүлхэ ба үргэдхэхэ тодорхой арга замуud хараалагдаа. Зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадаhан делегациннуудай хүтэлбэрилэгшэд БКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, НРБ-гэй Үндэсэй Советэй Түрүүлэгшэ Т. Живковтэй уулзаhан байна.

БАМ БАРИГШАДАЙ РЕЙС

ХАНОЙ. «Прнамурье» гэдэг совет теплоходой «БАМ-ай ханя барисаанай рейс» гэhэн маршрут Находкоhоо Номгон далайн тропигой буhэлгүүр хүрэтэр үргэлжэлөө. Байгал-Амарай түмэр замай дамжан гараха Хабаровска хизаарай, Зүүн Сибиринь ба Алас-Дурнын областнууд болон автономито республикануудай комсомолой эдэбхитэдэй делегаци теплоходоор хабаадалсаа.

Социалис Вьетнамай ажалшад совет залуушуулай түлөлэгшэдые аха дүүгэй сёоор угтаа. Вьетнам арадай революционно тэмсэлэй сёо заншалнуудтайнь, вьетнам залуушуулай мүнөөнэй ажал хэрэгүүдтэйнь танилсалга СРВ-дэ айлшалха программадань оронхой. БАМ-ай залуу барилгашад Ханойдо өөhэдынгөө үетэдтэй уулзахадаа, ажал тухайдаа, СССР-эй зүүн зүгэй нютагуудай саашадаа хүгжэхэ арга боломжонуud тухай хөөрэбэ. «Трудовые резервы» гэжэ арадай дуу болон хатарай ансамблиин эгээлэй артистнуудай — Хабаровскын хизаарай техническэ мэргэжэл олгодог училищинууд ба hургуулиинуудай hурагшадай наадануудые вьетнамецүүд хани халуунаар угтаа.

ПЕНТАГОН ТҮСЭБЛЭНЭ...

ВАШИНГТОН. Саудовска Аравие Дүтын Зүүн зүгтэхи өөрынгөө сэрэгэй-стратегическэ гол плацдармнуудай нэгэн болгохо hанаатай гэhэн хэблэлэй мэдэсэлнүүдые Пентагон үнэндөө лаблан мэдэрбэ. Саудовска Арави ба бусад оронуудта американ сэрэгэй хэрэгсэлнүүдые эртэнhээ хадаглаха, тэрэшолэн американ сэрэгүүдые тнишэ абаашахаар хараалhан «нэгдэхэмэл обороно» бүхы Дүтын Зүүн зүгтэ таба арбан жэлэй турша соо эмхидхэхэр Холбоото Штадууд түсэблэнэ гэжэ сэрэгэй захиргаанай түлөөлэгшэ Б. Уэллс пресс-конференци дээрэ мэдэрэ.

«Вашингтон пост» газетэ Пентагоной нимэ холын хараатай түсэбүүд тухай анха гүрүүшынхээ мэдэсэбэ. Авакс гэдэг түхеэрэлгэтэй американ самоледуудые Саудовска Аравида худалдалга хадаа нефтеэр баян энэ орон худар, мүн бүхы Дүтын Зүүн зүг руу сэрэгээр нэбтэрэн орохо гэhэн США-гай сэрэгэй үргэн стратегиин хубинь болоно.

ГАДААДЫН СОЁЛОЙ hОНИН

ХАНОЙ. Вьетнамай нишэл хотын уран зурагай искусствын мастернуудай зохёол бүтээлнүүдэй hаяхан нэгэдэhэн выставкэ ехэтэ hонирхон харагдана. Ханойн зуу гаран гол уран зураашад болон скульпторануудай хоёр зуу гаран зохёол эндэ табигданхай. Эхэ оронойнгоо сүлөөтэ, бэеэ дааhан байдалай түлөө вьетнам арадай тэмсэл, социалис общество толгоохын түлөө хүдэлмэришэн анхнин, тарялшадай шэн зоригто ажал — экспозициин гол темэ болоно. Энэнь — КПВ-эй V съездэ уран зурагай ба скульптурын мэргэжэлтэдэй зорюулhан зохёол бүтээлэй рапорт мүн.

Вьетнамай хойто провинциннуудта ажаhуудаг бага яhатадай өөрсэ соёлые шэнжэлэн асуудалнуудаар республиканска научна конференци болобо. Хураладаанда хабаадагшад — Вьетнамай мэдэсэжэ эрдэмтэд, литература шэнжэлэгшэд, хэлэ, бэшэсэй мэргэжэлтэд, түүхэшэд арадай засагай жэлнүүдтэ бага яhатадай соёл гэгээрэлэй hалбаран мандаhан тухай хөөрэнэ.

БУДАПЕШТ. Уран зурагай ба скульптурын зохёолнуудай галаар Европодохи эгээн ехэ hан баялигуудай нэгэн — уран зурагуудай искусствын Будапештын музей 75 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэбэ. Музейн уран зурагуудай фонддо энэ хугасаа соо искусствын 100 мянга гаран зохёол бүтээлнүүд нэмэhэн байна. Музейн нэрэ хүндэ саг ургэлжэ дээшэлэнэ: гансахан нёдондо жэл тэрэнэй экспозициннүүдтайнь миллион шахуу хүн танилсаhан байха юм.

НЬЮ-ЙОРК. Малталга хэhэн хэбэртэйгээр Иерусалимдахи ислам соёлой шухаг дурасхаалта зүйлнүүдые үгы хэхэеэ болихо эрилтэ ООН-ой Генеральна Ассамблей Израиллиин урда табиба. Тэдэ зүйлнүүдые «Бүхэдэлхэйн уг баялигуудай списогтэ» ЮНЕСКО оруулханхай юм. Тель-Авивай барга бүдүүлиг ябуулганууд Дүтын Зүүн зүгтэ бүрин түгэс, тааруу эб найрамдал түйлаха замда ехэ hаад тойбо, уласхоорондын амгалан байдалда аюул тохёолдуулна гээд буруушаагдана. Энэ шиидхэбэриие Израиллиин дары дүүрэлтэ болгоосуй hаань. Генеральна Ассамблей тэрэниие Аюулгүйн Совседэй зүбшэн хэлсэлгэдэ табиха байна гэжэ документ дотор тусхайлан тэмдэглэгдэнэ.

Израиллиин ба США-гай делегадууд лэ тэрэ шиидхэбэриие буруушаажа дуугаа үгөө.

МАДРИД. Пабло Пикассогой гайхамшаг зохёол — «Гернике» гэhэн томо панно тэрэнэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн үдэр— испан аугуу уран зураашын түрэhэн нютагтань октябрийн 25-да анха түрүүшынхээ харуулагдаба.

Дайнай аюул, хойшолонгуудые тоти мэргэнээр элшэлэн харуулhан, Испанида болоhо гражданин дайнай үеэр бакска ижана городые гитлеровскэ авиацийн барга бүдүүлигээр бомбодоhые буруушаалгын тэмцэлдолгон, П. Пикассогой бүтээhэн энэ зураг мүнөө сагай искусствын Нью-Йоркдохи музей дотор дүшэн жэлэй туршада байhан юм. Фашис диктатурын бута сохигдоhоной hүүлээр, авторай захяагай ёноор, тэрэ зураг Мадридай Прадын музей дотор хүндэтэ hуурияа эзэлээ.

ВЕНЭ. Мэдэжэ hэмэн композитор, дуушан—фашизмда эсэргүү тэмсэлшэ Ханс Эйслерэй нэрэмжэтэ политическэ дуунудай фестиваль Зальцбургда ехэ амжалтатайгаар үнгэрөө. Австрийн Коммунис парти, Австрийн Коммунис залуушуулай, студентнэр-коммунистнуудай хоёоноо үүсэн hэмэ фестиваль үнгэрэгэхэ үүсхэл саргаhан байна. Уран hайханай хэдэн арбаад коллективүүд, ороной элдэб районуудай дуушад, тэрэшэлэн хилын саанаhаа ерэhэн айлшаад фестивальда хабаадаа.

Городой талмайнуud ба үйлэнүүдтэ,студентнэрэй аудиториннуud, хүдэлмэришэдэй клубуud дотор концертнүүд харуулдаа. Амгалан байдалай түлөө, дайнай аюулда эсэргүү тэмсэл тэдэнэй гол темэ байба.

(ТАСС).

СЭРЭГШЫН ШАН

Закаменск хотодо Дайшалхы Алдар Солын гурбан орденто Б. М. Дамчеевэй шанда хүртэхын түлөө боксоор мүрысөөн үнгэрэгдэбэ. Хоёрдохёо үнгэрэгдэжэ байгаа энэ мүрысөөндэ 13—14, 15—16 наhанай эдир спортсменүүд хабаадаба.

Мүрысөөндэ Кабанскын районой целлюлозно-картонно комбинадай, Түнхэнэй, Яруунын районуудай, республикын хүүгэдэй спортын hургуулиин, Гусиноозёрск, Закаменск хотонуудай командануud хабаадаа. Тиихэдэ Эрхүүгэн ооластин Железногорск, Усолье-Сибирское, Шелехово, Ангарск, Шэтын областнин Борзя, Яхадай АССР-эй Мирный болон Оренбургын областнин Бузулук хотын спортсменүүд айлшаар ерэhэн байгаа.

Бага наhатайшуул соohоо Яруунын Батуев, Петровичев (Закаменск), «Труд» бүлгэмэй Түбэй советэй чемпион Валерий Очиров, Закаменск хотын Норбоев, Бердников, Бардаханов гэгшэд шалгарhан байна.

Ахамад наhатайшуулай дундаhаа Жалсараев (Закаменск) Балаханов (Зима), Гергенов (Түнхэн), Балдошников (Мирный), Цыбиков (Закаменск), Бутуханов (Ангарск), Бугашеев (Мирный). Закаменскын Цыбжитов, Цыренов, Жарков, Оренбургын Хабитуллин гэгшэд өөhэд өөhэдынгөө шэгнүүртэ илажа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Дүрбэн удэрэй туршада үргэлжэлhэн наадада хабаадаhан боксёрнууд Очиров, Жалсараев. Буташеев гэгшэдтэ «Эрхим боксёр» гэhэн шан барюулгдаа.

С. ЦЫМПИЛОВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

.. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-03, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52 секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-64-58, культуры и школ—2-60-21 информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63 фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Гос... ственного комитета Бурятской АСС... делам издательств полиграфии и ... ой торговли.
Н-02507. Заказ № 254. Индекс ...

ПРАВДА БУРЯТ...

Нэгэдэхи хуудаh... «Жэлэй түсэб — болж... урид» — түрүү бэшэг. «... Октябрьда — эрхим ... жа» — мэдэсэлнүүдэй ... луулбари. ТАСС-аи ... шэнэ hонин.

Хоёрдохи хуудаh... Партийна комитедүүдэй ... нумүүдhээ. «135 халаан... Э. Сосновскаягай ... Ажахы эрхилэлгын ... ажалай эрхилэлгые хүт... рилгэ. «НОТ ба бриг... тоосоон» — Т. Шат... статья. «Түүхын хуу... нуудта нэмэри» — Н. ... новой статья. «Правда ... рятии» газетэдэ бэшэ... нүүлгээр.

Гуроадахи хуудаh... «Партийн ветерануудые ... дэлэлгэ» — Л. Неретин... статья. Совет Росси М... хоёрой хоорондо дипло... ческа харилсаанай ... лагдаhаар 60 жэдэй ... «Энээнние хүн бүхэн ... дэг» — АПН-эй мате... Хилын саанаhаа.

Дүрбэдэхи хуудаh... «Ажаhуудаг городнай» ... статье зүбшэн хэлсэ... зорюулагдаhан материал... hургуулиин ажабайдал. ... туhаламжа» — С. Тю... най статья. Футбол. «... доол арбан дүрбэдэхи ... рида» — В. Базаровай ... респонденци. Мэдэсэ... соносхолнуud.

СЭНХИР ЭКР...

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ...

Орбита. 8.55 — Дам... гын программа. 9.00—«Вр... 9.40 — Үглөөнэй гимна... 10.05—Мультфильмнүүд. ... —«Пять вечеров»—уран ... най фильм. 12.15—Туби... левиденин ба бүхэсоюзн... диогой симфоническа ... эстрадна хүгжэмэй орке... концерт. 12.40—Шэнэ h... 15.10—Дамжуулгын про... ма. 15.15—Шэнэ hонин. ... —«Шинии ажал—шинии ... лалта». Кинопрограмма. ... —«Шатарай hургуули». Р... тайшуулай класс. 16.30—... скэ Союзай Герой, СС... летчик-космонавт Г. С. ... той «Орленок» телест... эдир корреспондентнүүд... заха.

Улаан-Удэ. 17.15—«Б... —мэдээсэлэй программа...

Орбита. 17.45—РСФСР ... Монголой Арадай Респ... кын хоорондо хани хар... тогтоohон тухай хэлсэлэ... жэлэй ойдо. «Дружбе и ... ству верны»—баримтата ф... Монголой Арадай Респ... кын Түрэнэй дуу, хатар... самблиин концерт. 18.... «Олон түмэн ажалшада... нинскэ университет».

Улаан-Удэ. 19.15—Ул... рондын шэнжэлэл ... даар).

Орбита. 19.30—Футб... УЕФА-гай кубок. «Ка... лаутерн» (ФРГ) ба «Сп... (М). ФРГ-hээ дамжуулг... 21.15 — Футболоор ку... хүртэгшэдэй мүрысөөн. ... рахт» (ФРГ) — СКА (Р... на-Дону) 2-дохи тайм. ... hээ дамжуулагдаха. 22.... «время». 22.55—«Останк... хи концертын студида ... тическэ дуунай үдэшэ. ... —«Мүнөөдэр — түби ... дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАМ...

Орбита. 12.55—Дамжу... программа. 13.00—«Тени ... чезают в полдень»—ура... hанай фильм. 1-дэхи ... 14.20—«Мэдээжэ аад, ю... сын юумэн». 15.25—... эбтэй бүлэбди». 15.55—... фильм. 16.15—Эдир техн... тэ зорюулагдаhан дамж... Улаан-Удэ. 17.00—Сон... нууд.

Орбита. 17.15—Бадминт... уласхоорондын мүрысөө... Улаан-Удэ. 17.45—«... поэдүүдэй шүлгүүд». ... «Экран»—суглуулбари. ... Улаан-Удэ. 19.30—«Ур... маршнууд, вальснууд». ... Орбита. 20.00—«У-дэхи... ди». 21.00—«Амгалан но... ты, багашуул». 21.15—... нууд болон выставкын ... даар». 21.45—«М. Глинк... манснууд». 22.00 — «В... 22.35 — «Призвание» — ... hайханай фильм. 23.50... кейгээр СССР-эй чем... «Спартак»—«Динамо» (...

САГАН ҮЛАР...

МҮНӨӨДЭР республ... най газар дээрэ нэгэ... мэжэ, нэгэ бүрхэжэ ... Зарим нютагуудта баг... саhан орохо. Баруун-хой... секундын 5 — 10 метр ... тэйгөөр hалхилха. ... 6 — 11 градус хүйтэн ... тиихэдэ зарим райо... удэртөө 16 градус ... болохо.

УЛААН-УДЭДЭ м... баhа нэгэ сэлмэжэ, нэг... хэжэ байха. Саг саг ... лэ бага багаар саhан ... Баруун-хойноhоо сек... 5 — 10 метр хүсэ... hалхилха. Hүниндөө 1... градус, харин удэртөө ... градус хүйтэн байха ... мэдээсэнэ.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.